

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება და
დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნა.

შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება
საქართველოს სახელმწიფო ელექტრო სისტემა

2010 წლის 31 დეკემბერი

შინაარსი

დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნა	1
ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებული ანგარიშგება	3
ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებული ანგარიშგება (გაგრძელება)	4
მოგება ზარალის კონსოლიდირებული ანგარიშგება	5
კაპიტალში ცვლილების კონსოლიდირებული ანგარიშგება	6
კაპიტალში ცვლილების კონსოლიდირებული ანგარიშგება (გაგრძელება)	7
ფულადი ნაკადების კონსოლიდირებული ანგარიშგება	1
ფულადი ნაკადების კონსოლიდირებული ანგარიშგება (გაგრძელება)	2
კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების თანდართული შენიშვნები	3

დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნა

Grant Thornton CJSC
8/1 Vaghshyan Str.
0012 Yerevan, Armenia
T +374 10 260 964
F +374 10 260 961
www.gta.am

შპს საქართველოს სახელმწიფო ელექტრო სისტემის მესაკუთრებს

ჩვენ ჩავატარეთ 2010 წლის 31 დეკემბრის მდგომარებით მომზადებული შპს “საქართველოს ელექტრო სისტემის” და მისი შვილობილი კომპანიების (შემდგომში – “ჯგუფი”) თანდართული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტი, რომელიც მოიცავს ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებას, მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებას, კაპიტალში ცვლილების და ფულადი სახსრების მოძრაობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებებს ამავე თარიღით დასრულებული წლისთვის, აგრეთვე მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო პოლიტიკის მიმოხილვას და სხვა განმარტებით შენიშვნებს.

ხელმძღვანელობის პასუხისმგებლობა ფინანსურ ანგარიშგებებზე

ხელმძღვანელობა პასუხისმგებელია წინამდებარე ფინანსური ანგარიშგების მომზადებასა და სამართლიან წარდგენაზე ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად. ასეთი პასუხისმგებლობა მოიცავს უნებლიე თუ განზრახ დაშვებული არსებითი უზუსტობების გარეშე შედგენილი კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადების მიზნით, შიდა კონტროლის სისტემების შემუშავებას, დანერგვასა და განხორციელებას.

აუდიტორის პასუხისმგებლობა

ჩვენი პასუხისმგებლობა ჩვენს მიერ ჩატარებული აუდიტის საფუძველზე გაკეთებული დასკვნა აღნიშნულ კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაზე. აუდიტი ჩავატარეთ აუდიტის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად. ამ სტანდარტებით მოითხოვება, რომ დავიცვათ შესაბამისი ეთიკური მოთხოვნები და აუდიტი დავგეგმეთ და ჩავატარეთ დასაბუთებული რწმუნების მოპოვების მიზნით იმის თაობაზე, რომ კონსოლიდირებულ ფინანსური ანგარიშგებაში არ არის რაიმე სახის არსებითი უზუსტობა.

აუდიტი გულისხმობს ისეთი პროცედურების ჩატარებას, რომლებიც გამიზნულია მტკიცებულების მოპოვებაზე კონსოლიდირებულ ფინანსური ანგარიშგებაში მოყვანილი თანხების და განმარტებების თაობაზე. შერჩეული

ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებული ანგარიშგება

ათასი ლარი		2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)	2008 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)
	შენიშვნები	დეკემბერი	(შესწორებული)	(შესწორებული)
აქტივები				
<i>გრძელვადიანი აქტივები</i>				
ძირითადი საშუალებები	4	260 227	352,518	156,852
არამატერიალური აქტივები	5	4,474	279	194
გადაყვანილი საშემოსავლო გადასახადის აქტივი	6	3,654	-	-
მომწოდებლებზე გაცემული ავანსები		143,909	-	-
		<u>511,374</u>	<u>352,797</u>	<u>157,046</u>
<i>მიმდინარე აქტივები</i>				
ინვენტარი		8,354	4,113	3,880
საკაპრო და სხვა მოთხოვნები	7	10,932	14,687	30,282
მიმდინარე საშემოსავლო გადასახადის აქტივი		-	1,169	452
ფული და ფულის ეკვივალენტები	8	39,833	16,163	14,293
		<u>59,119</u>	<u>36,132</u>	<u>48,907</u>
სულ აქტივები		<u>570,493</u>	<u>388,929</u>	<u>205,953</u>

ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებული ანგარიშგება (გაგრძელება)

ათასი ლარი	2009 წლის			2008 წლის 31
	შენიშვნები	2010 წლის 31 დეკემბერი	31 დეკემბერი (შესწორებული)	დეკემბერი (შესწორებული)
კაპიტალი და ვალდებულებები				
კაპიტალი და რეზერვები	9			
სააქციო კაპიტალი		447,522	427,079	381,136
დაურეგისტრირებელი კაპიტალი		9,829	9,829	2,089
გადაფასების რეზერვი		89,923	100,261	-
ვალუტის გადაცდვის რეზერვი		22	(3)	-
აკუმულირებული ზარალი		(338,318)	(352,449)	(366,615)
აქციონერთა მთლიანი კაპიტალი		208,978	184,717	16,610
უმცირესობის წილი		4	10	-
სულ კაპიტალი		208,982	184,727	16,610
გრძელვადიანი ვალდებულებები				
სესხი	10	245,443	109,699	86,129
რესტრუქტურირებული ვალდებულებები	11	55,724	54,251	50,364
გრანტი და მასთან დაკავშირებული ვალდებულებები	12	23,910	5,286	5,814
გადავადებული მოგების გადასახადის ვალდებულებები	6	-	2,177	9,193
გადავადებული დღგ-ს გადასახადი	13	1,372	8,023	8,041
		326,449	179,436	159,541
მიმდინარე ვალდებულებები				
გრძელვადიანი სესხის მიმდინარე ნაწილი	10	9,551	7,328	6,755
სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები	14	22,998	17,438	23,047
მიმდინარე საშემოსავლო გადასახადი		2,513	-	-
		35,062	24,766	29,802
სულ კაპიტალი და ვალდებულებები		570,493	388,929	205,953

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება ხელმოწერილია 27 ივნის, 2011:

სულხან ზუმბურიძე
 რეაბილიტაციის მენეჯერი

ნათელა კობახიძე
 მთავარი ბუღალტერი

თანდართული შენიშვნები 10-39 გვერდებზე წარმოადგენს წინამდებარე კონსოლიდირებული
 ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელ ნაწილს.

მოგება ზარალის კონსოლიდირებული ანგარიშგება

ათასი ლარი	შენიშვნა	2010	2009
შემოსავალი	15	50,085	42,872
სხვა საოპერაციო შემოსავალი		12,012	41,046
		<u>62,097</u>	<u>83,918</u>
ქსელის საოპერაციო ხარჯები		(4,485)	(3,516)
ადმინისტრაციული ხარჯები		(3,271)	(3,661)
ხელფასები და სხვა თანამშრომელთა სარგებელი		(14,552)	(13,333)
ცვეთა ამორტიზაცია და გაუფასურება		(30,591)	(66,778)
სხვა წმინდა საოპერაციო ხარჯები		<u>(5,522)</u>	<u>(13,923)</u>
შედეგი საოპერაციო საქმიანობიდან		<u>3,676</u>	<u>(17,293)</u>
ფინანსური შემოსავალი	16	2,923	4,480
ფინანსური ხარჯი	16	(9,813)	(8,353)
სხვა წმინდა ფინანსური ერთეულები	17	<u>3,740</u>	<u>(2,938)</u>
მოგება/(ზარალი), მოგების გადასახადით დაბეგვრამდე		<u>526</u>	<u>(24,104)</u>
გადავადებული საშემოსავლო გადასახადის მიმდინარე ნაწილი	18	3,261	26,743
წლის წმინდა მოგება		<u>3,787</u>	<u>2,639</u>
სხვა კონსოლიდირებული შემოსავალი			
ძირითადი საშუალებების გადაფასებ		-	131,515
გადავადებული საშემოსავლო გადასახადის გადაფასება		-	(19,727)
საკურსო სხვაობა		<u>25</u>	<u>(3)</u>
მთლიანი მოგება სანგარიშგებო პერიოდისთვის		<u>3,812</u>	<u>114,424</u>
განეკუთვნება კომპანიის აქციონერებს		3,793	2,639
განეკუთვნება უმცირესობის წილს		(6)	-

თანდართული შენიშვნები 10-39 გვერდებზე წამოადგენს წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელ ნაწილს.

კაპიტალში ცვლილების კონსოლიდირებული ანგარიშგება

ათასი ლარი	დაურეგისტრირებული სააქციო კაპიტალი		გადაფასების რეზერვი	საკურსო სხვაობის რეზერვი	აკუმულირებული ზარალი	სულ მფლობელებზე	უმცირესობის წილი	სულ კაპიტალი
	სააქციო კაპიტალი	სააქციო კაპიტალი						
1 იანვარი 2009	381,136	2,089	-	-	(365,367)	17,858	-	17,858
წინა პერიოდის შეცდომების შესწორება	-	-	-	-	(1,248)	(1,248)	-	(1,248)
განახლებული ბალანსი	381,136	2,089	-	-	(366,615)	16,610	-	16,610
წლის მოგება	-	-	-	-	2,639	2,639	-	2,639
სხვა შემოსავალი აქტივის რეალიზაციის შედეგად გადაფასების რეზერვის შემცირება, გადასახადის გარეშე	-	-	111,788	(3)	-	111,785	-	111,785
წლის მილიანი გაუნაწილებელი მოგება	-	-	(11,527)	-	11,527	-	-	-
	381,136	2,089	100,261	(3)	(352,449)	131,034	-	131,034
სააქციო კაპიტალის გამომწევა	46,424	9,829	-	-	-	56,253	-	56,253
სააქციო კაპიტალის შემცირება	(481)	(2,089)	-	-	-	(2,570)	-	(2,570)
უმცირესობის წილი მფლობელებთან დაკავშირებული ტრანზაქციები	-	-	-	-	-	-	10	10
	45,943	7,740	-	-	-	53,683	10	53,693
31 დეკემბერი, 2009 (განახლება)	427,079	9,829	100,261	(3)	(352,449)	184,717	10	184,727

კაპიტალში ცვლილების კონსოლიდირებული ანგარიშგება (გაგრძელება)

ათასი ლარი	სააქციო კაპიტალი	დაურეგისტრირებელი სააქციო კაპიტალი	გადაფასების რეზერვი	საკურსო სხვაობის რეზერვი	აკუმულირებული ზარალი	სულ მფლობელებზე	უმცირესობის წილი	სულ კაპიტალი
31 დეკემბერი, 2009 (განახლება)	427,079	9,829	100,261	(3)	(352,449)	184,717	10	184,727
წლის მოგება	-	-	-	-	3,793	3,793	(6)	3,787
სხვა შემოსავალი	-	-	-	25	-	25	-	25
წლის მთლიანი წმინდა მოგება	-	-	-	25	3,793	3,818	(6)	3,812
სააქციო კაპიტალის გამოშვება მფლობელებთან დაკავშირებული ტრანზაქციები	20,443	-	-	-	-	20,443	-	20,443
	20,443	-	-	-	-	20,443	-	20,443
აქტივის რეალიზაციის შედეგად გადაფასების რეზერვის შემცირება, გადასახადის გარეშე	-	-	(10,338)	-	10,338	-	-	-
31 დეკემბერი, 2010	447,522	9,829	89,923	22	(338,318)	208,978	4	208,982

თანდართული შენიშვნები 10-39 გვერდებზე წამოადგენს წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელ ნაწილს.

ფულადი ნაკადების კონსოლიდირებული ანგარიშგება

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2010 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)
ფულადი ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან		
წლის მოგება	3,787	2,639
შესწორებები:		
ცვეთა, ამორტიზაცია და გაუფასურება	30,591	74,295
ფინანსური ხარჯი	9,813	8,353
ფინანსური შემოსავალი	(2,923)	(4,480)
გადავადებული მოგების გადასახადის მიმდინარე ნაწილი	(3,261)	(26,743)
ზარალი ძირითადი საშუალებების რეალიზაციიდან	11,229	1,672
ცვლილება საეჭვო მოთხოვნების კორექტირების ანგარიშზე	115	(1,101)
შემოსავალი გრანტების ამორტიზაციიდან	(528)	(528)
გაუფასურების შებრუნება	-	(39,406)
გადავადებული დღგ-ს მონაწილეობა მოგებასა და ზარალში	(6,651)	-
საკურსო მოგება/(ზარალი)	(3,740)	2,938
<i>საოპერაციო მოგება სამუშაო კაპიტალში ცვლილებამდე</i>	<u>38,432</u>	<u>17,639</u>
ცვლილება სავაჭრო და სხვა მოთხოვნებში	3,420	16,132
ცვლილება ინვენტარში	(4,241)	(86)
ცვლილება სავაჭრო და სხვა ვალდებულებებში	5,899	(5,897)
<i>ფული საოპერაციო საქმიანობიდან</i>	<u>43,510</u>	<u>27,788</u>
გადახდილი პროცენტი	(5,597)	(4,873)
გადახდილი საშემოსავლო გადასახადი	-	(717)
<i>წმინდა ფული საოპერაციო საქმიანობიდან</i>	<u>37,913</u>	<u>22,198</u>
ფული საინვესტიციო საქმიანობიდან		
ძირითადი საშუალებების და არამატერიალური აქტივების ყიდვა	(32,151)	(45,450)
მომწოდებლებზე გაცემული ავანსები	(143,909)	-
მიღებული პროცენტები	2,923	3,158
<i>წმინდა ფული გამოყენებული საინვესტიციო საქმიანობაში</i>	<u>(173,137)</u>	<u>(42,292)</u>

ფულადი ნაკადების კონსოლიდირებული ანგარიშგება (გაგრძელება)

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2010 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)
ფული ფინანსირებიდან		
ფული სააქციო კაპიტალის გამოშვებიდან	20,000	612
გადავადებული ვალდებულებების გადახდა	(3,701)	(24)
მიღებული სესხები, წმინდა	142,767	21,350
წმინდა ფული ფინანსირებიდან	159,066	21,938
წმინდა ფულის ზრდა საბანკო ანგარიშზე	23,842	1,844
საკურსო სხვაობის ეფექტი ფულზე	(197)	26
ეფექტი ფინანსური ანგარიშგების სავალუტო ცვლილებაზე	25	-
ფული და ფულის ეკვივალენტები პერიოდის დასაწყისში	16,163	14,293
ფული და ფულის ეკვივალენტები პერიოდის ბოლოს	39,833	16,163

თანდართული შენიშვნები 10-39 გვერდებზე წამოადგენს წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელ ნაწილს.

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების თანდართული შენიშვნები

1 კირითაღი საქმიანობა და ზოგადი ინფორმაცია

შპს საქართველოს ელექტრო სისტემა დაარსდა საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად სს ელექტრო გადაცემისა და შპს ელექტროდისპენჩერიზაცია-2000-ის გაერთიანების შედეგად და წარმოადგენს მათ სამართალმემკვიდრეს. კომპანია დარეგისტრირდა ვაკე-საბურთალოს რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილებით 2002 წლის 12 ნოემბერს. კომპანიის ერთადერთი მესაკუთრე არის საქართველოს სახელმწიფო.

2010 წლის 22 ნოემბრის შეთანხმების მიხედვით, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ ჯგუფის საკუთრების უფლებებები გადაანაწილა საქართველოს ენერჯეტიკის სამინისტროზე და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროზე.

კომპანიის იურიდიული მისამართი არის, ბარათაშვილის ქუჩა №2, თბილისი 0105, საქართველო.

კომპანიის თანამშრომლების საშუალო რაოდენობა 2010 წლისთვის შეადგენდა 1,135 (2009: 1,108).

2002 წლის 18 ივნისს ენერჯო ბაზრის მხარდაჭერის პროექტის ქვეშ (“EMSP”), დაფინანსებული საერთაშორისო განვითარების ასოციაციის (IDA) და რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკის(KFW) მიერ, წარმოდგენილი საქართველოს სახელმწიფო ენერჯეტიკის სამინისტროს მიერ, სს “ელექტროგადაცემა” და შპს “ელექტროდისპენჩერიზაცია 2000” და შპს “ESBI საქართველო”-მ შეადგინეს შესრულების საფუძველზე დაფუძნებული კონტრაქტი მშობელი კომპანიისთვის. ამ კონტრაქტის საფუძველზე 2003 წლის 3 მარტს შპს “ESBI საქართველო”-ს გადაეცა მშობელი კომპანიის მართვის უფლება. პროექტის დასრულების შემდეგ 2007 წელს საქართველოს სახელმწიფომ გადაიბარა კომპანიის მართვა

მშობელი კომპანიის და მისი შვილობილი კომპანიების მთავარი საქმიანობა არის საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე ელექტრო ენერჯის გადაცემა და დისპენჩერიზაცია რომელიც რეგულირდება კანონით ელექტრო ენერჯისა და ბუნებრივი გაზის შესახებ. ჯგუფი ახორციელებს თავის საქმიანობას ელექტრო გადაცემის ლიცენზიით No 12-004 და დისპენჩერიზაციის ლიცენზიით No 13-004, რომელიც მოპოვებული აქვს საქართველოს ნაციონალური ენერჯო მარეგულირებელი კომისიისაგან 2002 წლის 20 დეკემბერს.

საქართველოს ენერჯო სისტემის ელექტრო გადამცემა ხაზების საეთო სიგრძე შეადგენს 11,296.7 კმ. “საქართველოს ელექტრო სისტემის” ბალანსზე ირიცხება 35-110-220 კილოვოლტის ხაზები ჯამური სიგრძით 3,009.8 კმ, მათ შორის:

- 220 კვ ხაზების სიგრძე - 1,609.0 კმ.
- 110 კვ ხაზების სიგრძე - 863.4 კმ.
- 35 კვ ხაზების სიგრძე - 537.0 კმ.

ქვესადგურების სრული რაოდენობა შეადგენს 89 ერთეულს, დადგმული სიმძლავრით 8,030.5 მეგავატი, მათ შორის:

- 500 კვ ქვესადგური -3 (დადგმული სიმძლავრით - 3,014.6 მეგავატი – ფაქტობრივი)
- 220 კვ ქვესადგური -17 (დადგმული სიმძლავრით - 4,355.1 მეგავატი–ფაქტობრივი)
- 110 კვ ქვესადგური -24 (დადგმული სიმძლავრით -467.2 მეგავატი–ფაქტობრივი)
- 35 კვ ქვესადგური -45 (დადგმული სიმძლავრით -193.6 მეგავატი–ფაქტობრივი)

უწყვეტი საოპერაციო ზარალების და მუდმივი, მძაფრი ლიკვიდური პრობლემების გამო 2004 წლის 6 ივლისს მენეჯმენტმა გამოაცხადა გადახდის უუნარობა და მიმართა რეაბილიტაციას შესაბამისად “საქართველოს კანონი გაკორტრების წარმოების შესახებ” სასამართლო გადაწყვეტილებით 2004 წლის 9 ივლისს შპს “საქართველოს ელექტროს სისტემა“-ს მიენიჭა 18 თვიანი გაკორტრების გადავადება (რეაბილიტაცია). 2006 წლის 9 იანვარს შპს “საქართველოს ელექტროს სისტემა“-მ სასამართლოს წარუდგინა ფინანსური რეაბილიტაციის გეგმა, რომელსაც ეთანხმებოდა კრედიტორების 50%-ზე მეტი. სასამართლომ გეგმა დაამოწმა 2006 წლის 30 იანვარს, შეაჩერა გაკორტრების საქმე და უფლება მიანიჭა 15 წლიანი რეაბილიტაციის პერიოდი.

შპს “საქართველოს ელექტროს სისტემა“-ს მიერ წარმოდგენილი განახლებული რეაბილიტაციის გეგმა დამოწმებული იქნა თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ 2008 წლის 11 ნოემბერს.

განახლებული რეაბილიტაციის გეგმა წარმოადგენს ჯგუფის სტრატეგიულ მიზნებს შემდგომი 15 წლის განმავლობაში, აგრეთვე განსაზღვრავს ძირითად საოპერაციო და ფინანსურ მიზნებს. რეაბილიტაციის გეგმის მიხედვით, რეაბილიტაციის მენეჯერი დანიშნულ იქნა, რათა მართოს ჯგუფის საქმიანობა რეაბილიტაციის პერიოდის განმავლობაში. ჯგუფის ყველა უფლება და ვალდებულება, გარდა მშობელი კომპანიის ლიკვიდაციისა მიენიჭა რეაბილიტაციის მენეჯერს.

2010 წლის განმავლობაში ჯგუფი თავისი შეიღობილი კომპანიების მეშვეობით წამოიწიეს შავი ზღვის ენერჯო გადამცემი ქსელის პროექტი. ეს პროექტი მიზნად ისახავს საქართველოს ელექტრო გადამცემი ხაზების სტაბილიზაციას და ხელშეწყობას ფართომასშტაბიანი ყიდვაგაყიდვას საქართველოსა და სამხრეთ კავკასიის სხვა ქვეყნებს შორის, აგრეთვე შავი ზღვის ელექტრო გადამცემი ქსელის ქვეყნებთან, განსაკუთრებით თურქეთთან. ეს პროექტი არის მნიშვნელოვანი წინაპირობა საქართველოს ფართო ჰიდრო რესურსების განვითარებისა.

2 შებენის საფუძველი

2.1 ბანცხაღება შესაბამისობის თაობაზე

აღნიშნული კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები მომზადებულია ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების (“ფასს”) შესაბამისად.

2.2 ბაზარში ფინანსური საფუძველი

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები მომზადდა ისტორიული ღირებულების პრინციპზე დაყრდნობით, გარდა ზოგიერთი ფინანსური ვალდებულებებისა, რომლებიც წარმოდგენილია მომავალი ფულადი ნაკადების დისკონტირებული ღირებულებით, აგრეთვე მიწისა და შენობა ნაგებობების გარდა, რომლებიც წარმოდგენილია გადაფასებული თანხით.

2.3 საოპერაციო და ანგარიშგების ვალუტა

საქართველოს ერვნი ვალუტა არის ქართული ლარი, რომელიც არის ჯგუფის ფუნქციონალური ვალუტა, რადგან ეს ვალუტა ყველაზე კარგად ასახავს ჯგუფის ეკონომიკურ მდგომარეობას, მის გარშემო არსებულ სიტუაციას და განხორციელებულ გარიგებებს.

ფინანსური ანგარიშგებები წარმოდგენილია ქართულ ლარში (გარდა განსაზღვრული ნახსენები შემთხვევებისა), რადგანაც მენეჯმენტს სჯერა რომ ეს არის უფრო გამოსადეგი ფინანსური ანგარიშგებების მომხმარებელთათვის. ლარში წარმოდგენილი ყველა ფინანსური ინფრომაცია დამრგვალებულია უახლოეს ათასამდე.

2.4 შეფასების და მოსაზრების გამომყენება

წინამდებარე კონსოლიდირებული ანგარიშგების “ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების” შესაბამისად მოზადებისათვის, ხელმძღვანელობამ გააკეთა მთელი რიგი შეფასებები, რომელიც გავლენას ახდენს წარმოდგენილი აქტივებისა და პასივების ანგარიშგებაზე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების თარიღისათვის, აგრეთვე შემოსავლებზე და ხარჯებზე საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში. მნიშვნელოვანი ნაწილები, რომლებიც მოიცავს მაღალი დონის შესფასებასა და მოსაზრებას, ასევე ანგარიშგების მნიშვნელოვან ნაწილს სადაც მოსაზრებები და შეფასებები დიდ გავლენას ახდენს კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაზე, წარმოდგენილია მე-19 შენიშვნაში.

2.5 ახალი და შესწორებული სტანდარტების ათვისება

ჯგუფმა მიმდინარე წელს მიიღო და ათვისა ყველა ახალი სტანდარტი და ინტერპრეტაცია შემუშავებული საერთაშორისო ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების საბჭოსა (“IASB”) და საერთაშორისო ფინანსური ანგარიშგების ინტერპრეტირების კომიტეტის მიერ (“IFRIC”), რომელიც შესაბამისობაშია მის ოპერაციებთან დაწყებული 2010 წლის 1 იანვრიდან

გამოცემული სტანდარტები და ინტერპრეტაციები რომლებიც ჯერ არ არის ათვისებული

ფასს 9 “ფინანსური ინსტრუმენტები”

2009 წლის ნოემბერში ბასსს-მ პირველად გამოსცა ფასს 9 – ფინანსური ინსტრუმენტები, ხოლო 2010 წლის ოქტომბერში მისი დამატება, სადაც

წამოდგენილია ახალი მოთხოვნები, განმარტებები და კლასიფიკაცია ფინანსური ინსტრუმენტების აღიარებისა და უარყოფისათვის. ფასს 9 მოითხოვს ყველა ფინანსური აქტივის, რომელიც აღიარებულია და შესაბამისობაშია ბასს 39-თან – ფინანსური ინსტრუმენტები: აღიარება და შეფასება, რომ შემდგომში იყოს შეფასებული ამორტიზირებული ან წმინდა ღირებულებით. განსაკუთრებით, სასესხო ინვესტიციები განხორციელებული ბიზნეს მოდელის ქვეშ, რომლის მიზნებია თავი მოუყაროს სახელშეკრულებო ფულად ნაკადებს. სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადები, რომლებიც შედგება მხოლოდ და მხოლოდ ძირისა და პროცენტისაგან, სადაც ძირიც და პროცენტიც ფასდება მათი ამორტიზირებული ღირებულებით საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოს. ყველა სხვა სასესხო და კაპიტალური ინვესტიცია ფასდება მისი წმინდა ღირებულებით საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოს.

ყველაზე მნიშვნელოვანი ფასს 9-ში, თუ არ ჩავთვლით კლასიფიკაციას და შეფასებას, დაკავშირებულია საკრედიტო რისკის მქონე ფინანსური ვალდებულებების წმინდა ღირებულების აღრიცხვასთან (წარმოდგენილი მოგებით ან ზარალით). განსაკუთრებით, ფასს 9-ის მიხედვით, ფინანსური ვალდებულებები რომლებიც არის განსაზღვრული წმინდა ღირებულებით მოგებაში/ზარალში, ვალდებულების წმინდა ღირებულების ცვლილება, რომელიც დაკავშირებულია ამ ვალდებულების საკრედიტო რისკთან აღიარებულია სხვა განსაკუთრებულ შემოსავლად, იმ შემთხვევაში თუ ეს ცვლილება არ შექმნის ან გაზრდის ბუღალტრულ გადაცდომას მოგებაში ან ზარალში. ცვლილებები, რომლებიც დაკავშირებულია ფინანსური ვალდებულებების წმინდა ღირებულების საკრედიტო რისკთან, შემდგომში არ მოხდება მათი რეკლასიფიკაცია მოგებაში ან ზარალში. აქამდე, ფასს 39 მიხედვით, ფინანსური ვალდებულების წმინდა ღირებულების ცვლილება განსაზღვრული, როგორც მოგება ან ზარალი, იყო აღიარებული მოგებაში ან ზარალში

ფასს 9 ძალაში შედის 2013 1 იანვარს და მის შემდგომ დაწყებული ფინანსური წლებისთვის. ჯგუფის დირექტორები ფიქრობენ რომ ფასს 9 ათვისებული იქნება 2013 წლის 1 იანვრიდან და ახალი სტანდარტის გამოყენებას არ ექნება მნიშვნელოვანი ავლენა ჯგუფის მიერ წამოდგენილ ფინანსურ აქტივებზე და ვალდებულებებზე.

ბასს 24 – დაკავშირებულ მხარეთა ტრანზაქციები. (შესწორებული 2009 წელს)

დაკავშირებული მხარეების განსაზღვრება შეიცვალა და სახელმწიფოსთან დაკავშირებული ორგანიზაციებისთვის არის გამარტივებული. ცვლილებები ძალაში შევა 2011 წლის პირველი ინაგრიდან.

2.6 შვილობილი კომპანიები

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება შეიცავს შემდეგ ფილიალებს:

ფილიალი	შესაკუთრე %	ქვეყანა	დაარსების		შემოერთების
			თარიღი	ინდუსტრია	თარიღი
					10
შპს ენერჯო ტრანსი კარხალ ენერჯი	100	საქართველო	12 დეკემბერი, 2002	ენერჯეტიკა	თებერვალი, 2009
ელექტრო ენერჯის ბითუმად მოვაჭრე	99	თურქეთი	4 აგვისტო, 2009	ენერჯეტიკა	4 აგვისტო, 2009

2.7 წინა პერიოდის შეცვლილების კორექტირება

ფინანსური ანგარიშგებები მათ შორის შედარებით ინფორმაცია წინა პერიოდთან, წარმოდგენილია შესწორებებით იმ პერიოდზე, რომელშიც დაშვებულ იქნა შეცდომა. შესაბამისად, შესწორების მოცულობა, რომელიც დაკავშირებულია წარმოდგენილ თითოეულ პერიოდთან ასახული პერიოდის წმინდა მოგებაში. შესწორების მოცულობა რომელიც დაკავშირებულია წინა პერიოდებთან მათ შორის შედარებით ინფორმაცია ფინანსურ ანგარიშგებაში შესწორებულია წინა პერიოდის აკუმულირებული მოგების საწყის ბალანსზე. სხვა ინფორმაცია დაკავშირებული წინა პერიოდებთან, როგორც არის ფინანსური ინფორმაციის ისტორიული შინაარსი აგრეთვე იქნება შესწორებული.

3 აუღალტრული აღრიცხვის მნიშვნელოვანი პროცენტუზები

3.1 კონსოლიდაციის საფუძველი

შვილობილი კომპანიები

შვილობილი კომპანიები არის ის ორგანიზაციები, რომლებიც კონტროლდება ჯგუფის მიერ. კონტროლი ხორციელდება, როდესაც ჯგუფს აქვს უფლებამოსილება, პირდაპირ ან ირიბად დაარეგულიროს ორგანიზაციის ფინანსური და სამუშაო პოლიტიკა ისე რომ, მიიღოს სარგებელი მისი სამუშაო საქმიანობიდან. შვილობილი კომპანიების ფინანსური ანგარიშგებები შეტანილია კონსოლიდირებული ფინანსურ ანგარიშგებაში კონტროლის დაწყების დღიდან კონტროლის შეწყვეტის დღემდე.

ჯგუფის მიერ შვილობილი კომპანიის შესყიდვისას გამოიყენება შესყიდვის მეთოდი. შესყიდული ამოცნობადი აქტივები და ვალდებულებები თუ პირობითი ვალდებულებები, დაშვებული ბიზნესის გაერთიანებისას, აღირიცხება შესყიდვის დღეს არსებული სამართლიანი ღირებულებით, უმცირესობის წილის მოცულობის მიუხედავად.

გუდვილი თავდაპირველად აღირიცხება გადახდილ საფასურსა და ჯგუფის მიერ შეძენილ ამოცნობად წმინდა აქტივებსა და ვალდებულებებს ასევე მოსალოდნელ ვალდებულებებს შორის სხვაობით. თუ გადახდილი საფასური ნაკლებია შეძენილი კომპანიის წმინდა აქტივების სამართლიან ღირებულებაზე

სხვაობის აღიარება ხდება კონსოლიდირებული მოგება ზარალის ანგარიშგებაში.

წილი, რომელსაც არ ფლობს ჯგუფი წარმოადგენს უმცირესობის წილს. უმცირესობის წილი ანგარიშგების თარიღისთვის წარმოადგენს უმცირესობაში მყოფ აქციონერთა წილს ამოცნობადი აქტივებს, ვალდებულებებს და პირობითი ვალდებულებებს მათი სამართლიანი ღირებულებით შესყიდვის დღეს და უმცირესობის წილს კაპიტალის მოძრაობაში შემოერთების დღიდან. უმცირესობის წილი წარმოდგენილია კაპიტალში.

ზარალი, რომელიც განაწილებულია უმცირესობის წილზე არ აღემატება უმცირესობის წილს შვილობილი კომპანიის კაპიტალში, თუ უმცირესობის წილის მფლობელებს არ აქვთ ზარალის გადაფარვასთან დაკავშირებული სხვა ვალდებულება. ყველა ასეთი ზარალი ნაწილდება ჯგუფზე.

კონსოლიდაციასთან დაკავშირებით გაუქმებული ტრანზაქციები

შიდა ჯგუფური ბალანსები და ტრანზაქციები, ნებისმიერი არარელაიზებული მოგება და ზარალი, რომელიც წარმოიქმნება შიდა ჯგუფური ტრანზაქციიდან არ არის გათვალისწინებული კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების დროს.

3.2 უცხოური ვალუტა

ტრანზაქციები უცხოურ ვალუტაში

ტრანზაქციები უცხოურ ვალუტაში გადაიყვანება ჯგუფის მიერ საწარმოების შესაბამის საოპერაციო ვალუტაში ტრანზაქციების განხორციელების დღეს საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი გაცვლითი კურსის მიხედვით. საბალანსო ანგარიშგების თარიღისთვის, ფულადი ერთეულები უცხოურ ვალუტაში გადაანგარიშებულია ამავე თარიღისთვის არსებული ეროვნული ბანკის მიერ გამოცხადებული კურსით, რომელიც 2010 წლის 31 დეკემბერს ერთი ამერიკული დოლარისთვის შეადგენს 1.7728 ლარს და ერთი ევროსთვის 2.3500 ლარს. (2009 წლის 31 დეკემბერი: ერთი ამერიკული დოლარი 1.6858 ლარი და ერთი ევრო 2.4195 ლარი). გადაანგარიშება არ ხდება არაფულადი ერთეულების, რომლებიც არის ისტორიული ღირებულებით უცხოურ ვალუტაში.

საკურსო სხვაობა გამოწვეული ვალუტის გადაანგარიშებით ასახულია პერიოდის მოგება ზარალში.

3.3 ძირითადი საშუალებები

ძირითადი საშუალებები სერვისის მიწოდებისათვის თუ ადმინისტრაციული დანიშნულებისათვის აღირიცხება ფინანსურ ანგარიშგებაში მათი გადაფასებული ღირებულებით, აკუმულირებული ცვეთისა და აკუმულირებული გაუფასურების გამოკლებით. გადაფასება ტარდება იმ სიხშირით, რომ გადაფასების შემდგომი საბალანსო ღირებულება მიახლოებით ასახავდეს აქტივის სამართლიან ღირებულებას.

გადაფასების ნებისმიერი მეტობა ემატება კაპიტალში ჩართული ძირითადი საშუალებების გადაფასების რეზერვს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც

მეტობა, რომელიც პირდაპირ აბათილებს იმავე აქტივის წინა პერიოდის მოგება ზარალში აღიარებულ შემცირებას. საბალანსო ღირებულების შემცირება აქტივებზე, როგორც არის მიწა და შენობა ნაგებობები, აღიარება ხდება მოგება ზარალში, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ეს შემცირება აჭარბებს წინა პერიოდში იმავე აქტივის გადაფასების რეზერვს.

აქტივების გადაფასების რეზერვიდან გაუნაწილებელ მოგებაში წლიური გადარიცხვა ხორციელდება გადაფასებული საბალანსო ღირებულების საფუძველზე გამთავლილ ცვეთისა და თავდაპირველ ღირებულებაზე დაყრდნობით გამთავლილ ცვეთას შორის სხვაობისათვის. კონკრეტული გაყიდვით აქტივთან დაკავშირებული ნებისმიერი გადაფასების რეზერვი გადაიტანება გაუნაწილებელ მოგებაზე.

მოგება ან ზარალი რომელიც წარმოიშობა აქტივის გაყიდვიდან ან ჩამოწერიდან, განისაზღვრება სხვაობით მიღებული სარგებელსა და საბალანსო ღირებულებას შორის და აღიარდება მოგება ზარალის ანგარიშგებაში.

ხარჯები დაკავშირებული ძირითადი საშუალებების კომპონენტების ჩანაცვლებასთან და აღრიცხულია დამოუკიდებლად, კაპიტალიზირდება იმ კომპონენტის საბალანსო ღირებულებასთან ერთად, რომელიც ჩამოწერილ იქნა. სხვა დანახარჯები კაპიტალიზირდება იმ შემთხვევაში თუ შესაძლებელია ეკონომიკური სარგებლის მიღება მომავალში. ყველა სხვა ხარჯი, მათ შორის შეკეთება-განახლება, აღიარდება კონსოლიდირებული მოგება/ზარალის ანგარიშგებაში მისი მოხდენისთანავე.

ცვეთის დარიცხვა ხდება კონსოლიდირებული მოგება ზარალის ანგარიშგებაში წრფივი მეთოდის საშუალებით, თითოეული აქტივის სასიცოცხლო პერიოდის შეფასების საფუძველზე. ცვეთის დარიცხვა იწყება მას მერე რაც აქტივი შედის გამოყენებაში. ქტივების სასიცოცხლო პერიოდი შემდეგნაირად ნაწილდება:

- შენობა ნაგებობები 20 წელი
- ელექტრო გამამცემი ხაზები 20 წელი
- მანქანა დანადგარები 5 წელი
- სხვა 6-7 წელი.

3.4 არამატერიალური აქტივები

ჯგუფის მიერ შექმნილი არამატერიალური აქტივები, რომელთაც აქვთ განსაზღვრული სასიცოცხლო პერიოდი, წარმოდგენილი თვითღირებულებას გამოკლებული დაგროვილი ამორტიზაცია და გაუფასურების ზარალი.

ამორტიზაციის დარიცხვა ხდება მოგება ზარალის ანგარიშგებაზე წრფივი მეთოდით 5% განაკვეთის გამოყენებით.

3.5 იჯარით აღებული აქტივები

ყველა იჯარა აღიქმება, როგორც საოპერაციო იჯარა, თუ მის მფლობელობასთან დაკავშირებული რისკი და სარგებელი არ გადაეცემა ამ აქტივის იჯარით ამღებს (მოიჯარეს). საოპერაციო იჯარასთან დაკავშირებული გადახდები აღიარდება, როგორც ხარჯი წრფივი მეთოდის საფუძველზე. ყველა სხვა ხარჯი დაკავშირებული საოპერაციო იჯარასთან, როგორცაა შეკეთება და დაზღვევა აღიარებული იქნება ხარჯად მათი წარმოშობისთანავე.

3.6 მარაბუბი

ინვენტარი წარმოდგენილია საბალანსო დებულებასა და მისი სარეალიზაციო ღირებულებას შორის უმცირესით. სარეალიზაციო ღირებულებად მიჩნეულია ბიზნესის ჩვეულებრივ პირობებში საქმიანობისას არსებულ აქტივის გასაყიდ ფასს გამოკლებული დანახარჯები დაკავშირებული აქტივის დასრულება გაყიდვასთან. ინვენტარის ღირებულება გამოითვლება საშუალო შეწონილი მეთოდით და შეიცავს დანახარჯებს რომელიც დაკავშირებულია აქტივის შექენასთან და მის არსებული სამუშაო მდგომარეობაში მოყვანასთან.

3.7 ფინანსური ინსტრუმენტები

ფინანსური აქტივის და ფინანსური ვალდებულების აღიარება, მას შემდეგ რაც ჯგუფი ხდება ფინანსური ინსტრუმენტების შესახებ სახელშეკრულებო დებულების მონაწილე.

ფინანსური აქტივების უარყოფა ხდება მას შემდეგ რაც ამოიწურება სახელშეკრულებო უფლება ფინანსური სარგებლის მიღების შესახებ, ან როდესაც ფინანსური აქტივი და მასთან დაკავშირებული რისკის მნიშვნელოვანი წილი გადადის სხვა მხარეზე.

ფინანსური ვალდებულების უარყოფა ხდება მას შემდეგ, რაც იგი გაუქმდა, მისი სასიცოცხლო ვადა ამოიწურა ან გაუქმდა.

ფინანსური აქტივები და ფინანსური ვალდებულებები თავდაპირველად აღირიცხება სამართლიან ღირებულებას დამატებული ტრანზაქციის განხორციელებასთან დაკავშირებული ხარჯები, გარდა ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებებისა, რომლებიც სამართლიანი ღირებულებით არის აღიცხული მოგება ზარალზე.

ფინანსური აქტივები და ფინანსური ვალდებულებები განსაზღვრა მოყვანილია ქვემოთ.

ფინანსური აქტივები

ფინანსური აქტივების გარდა ჰეჯირების ინსტრუმენტების დაყოფილია შემდეგ კატეგორიებად:

- სესხები და მოთხოვნები
- ფინანსური აქტივები მათი სამართლიანი ღირებულებით მოგება ზარალზე
- გასაყიდად არსებული ფინანსური აქტივები
- ვადიანი ინვესტიციები.

ფინანსური აქტივები, მათი საწყისი აღიარებისას ნაწილდება სხვადასხვა კატეგორიებად, შესაბამისად მისი ხასიათისა და დანიშნულებისა. ფინანსური ინსტრუმენტის დაყოფა კატეგორიებად მნიშვნელოვანია გამომდინარე იქიდან, რომ მისი შედეგი შესაძლებელია აისახოს როგორც მოგება ზარალში, ასევე პირდაპირ კაპიტალზე. იხილეთ შენიშვნა 20.2 მოკლე შინაარსი ჯგუფის ფინანსური აქტივები კატეგორიებად.

ზოგადად, ჯგუფი ყველა ფინანსურ აქტივს აღიარებს ყოველდღიური აღრიცხვის საფუძველზე. აქტივის გაუფასურების შეფასება ხდება სულ მცირე ერთხელ წელიწადში. ყველა შემოსავალი და ხარჯი, დაკავშირებული ფინანსურ

აქტივთან აღიარებულია მოგება ზარალის ანგარიშგებაში შესაბამის პუნქტად “ფინანსური ხარჯი” ან “ფინანსური შემოსავალი”.

i სესხები და მოთხოვნები

მიმდინარე მოთხოვნები თავდაპირველად აღიარებულია მისი სამართლიანი ღირებულებით. შემდგომში ისინი განისაზღვრება, როგორც ამორტიზირებულ ღირებულებას დაკლებული გაუფასურების რეზერვი. სავაჭრო მოთხოვნების გაუფასურება წარმოიშვება, როდესაც არსებობს ობიექტური მოსაზრება, რომ ჯგუფი ვერ მოახერხებს მოთხოვნების მიღებას საწყისი პირობების მიხედვით. დებიტორის მნიშვნელოვანი პრობლემები, გაკოტრება და სამართალდაღწევა არის მნიშვნელოვანი ინდიკატორი იმისა, რომ მოთხოვნა გაუფასურდება. გაუფასურების ოდენობა განისაზღვრება აქტივის საბალანსო ღირებულებასა და მომავალი ფულადი ნაკადების, დისკონტირებულს ეფექტური განაკვეთით, ოდენობას შორის სხვაობით.

საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში რეზერვში ცვლილების ოდენობა აისახება კონსოლიდირებული მოგება ზარალის ანგარიშგებაზე. ნებისმიერი მოთხოვნის ჩამოწერის ასახვა ხდება არსებული საეჭვო მოთხოვნების რეზერვის ანგარიშზე. ყველა სავაჭრო მოთხოვნა, რომელიც ივარაუდება, რომ ვერ მიიღება, ხდება პირდაპირი ჩამოწერა.

ii ფული და ფულის ექვივალენტები

ჯგუფის ფული და ფულის ექვივალენტები შედგება ხელზე არსებული ფულისგან, მიმდინარე საბანკო ანგარიშებისა და ჩარიცხვის პროცესში მყოფი ფულისგან, რომელიც შედის “სესხებსა და მოთხოვნებში” და კლასიფიცირდება როგორც ფინანსური ინსტრუმენტები.

ფინანსური ვალდებულებები

ჯგუფის ფინანსური ვალდებულებები შეიცავს სესხებს, სავაჭრო და სხვა ვალდებულებებს, რომლებიც იზომება ამორტიზირებული ღირებულებით ეფექტური საფროცენტო განაკვეთის მეთოდის გამოყენებით.

ფინანსური ვალდებულებების პირობების მოდიფიკაციისას გამოიყენება შემდეგი სააღრიცხვო მიდგომები: ანულირება, იმ შემთხვევაში თუ მოხდა ფინანსური ვალდებულებების პირობების მნიშვნელოვანი მოდიფიცირება ან მოდიფიცირებული აღრიცხვა, იმ შემთხვევაში თუ ცვლილება არ არის მნიშვნელოვანი. ანულირებული აღრიცხვის შემხვევაში ხდება არსებული ვალდებულების უარყოფა, მოდიფიცირებული ვალდებულების აღიარება ხდება მისი სამართლიანი ღირებულებით, ხოლო ახალსა და ძველ ვალდებულებას შორის წარმოშობილი სხვაობა წარმოქმნის ზარალს ან მოგებას. მოდიფიცირებული აღრიცხვის შემთხვევაში არ ხდება მოგების ან ზარალის აღიარება.

ჯგუფის ფინანსური ვალდებულებების შეჯამება კატეგორიების მიხედვით წარმოდგენილია 20.2 შენიშვნაში.

სასესხო ვალდებულებები

სასესხო ვალდებულებების პირველადი აღიარება ხდება მისი პირველადი ღირებულებით, წმინდა გამოშვების ღირებულებით. საწყისი აღიარების შემდეგ სასესხო ვალდებულებები წარმოდგენილია ამორტიზირებული ღირებულებით ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით, ხოლო სხვაობა წარმოშობილი მის საწყის ღირებულებასა და ჩანაცვლების ღირებულებას შორის აისახება პერიოდის კონსოლიდირებულ მოგება ზარალის ანგარიშგებაზე. საპროცენტო და სხვა ხარჯები დაკავშირებული სესხთან აღიარებულ იქნება როგორც ფინანსური ხარჯი, გარდა სასესხო ხარჯისა, რომელიც შესაძლებელია პირდაპირ იქნას მიკუთვნებული შესყიდვაზე, მშენებლობასა თუ წარმოებაზე. ასეთის არსებობის შემთხვევაში კაპიტალიზირდება როგორც აქტივი.

iii სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები

სავაჭრო და სხვა ვალდებულებების თავდაპირველი აღიარება წარმოდგენილია მისი სამართლიანი ღირებულებით, ხოლო შემდგომში ამორტიზირებული ღირებულებით.

3.8 ბაუფასურება

ძირითადი საშუალებების და არამატერიალური აქტივების გაუფასურება

იმ შემთხვევაში, როდესაც შეუძლებელია აქტივის სასიცოცხლო ვადის განსაზღვრა, არ ერიცხება ამ აქტივის ამორტიზაცია და ხდება მისი ყოველწლიური გაუფასურების შეფასება. აქტივები, რომლებსაც ერიცხებათ ამორტიზაცია ხდება მათი გაუფასურების გადახედვა იმ შემთხვევაში, როცა რაიმე სახის ცვლილება მიუთითებს, რომ მისი საბალანსო ღირებულება არასამართლიანია. გაუფასურების ზარალი მომენტალურად აისახება როგორც ხარჯი იმ შემხვევაში როცა აქტივის საბალანსო ღირებულება აჭარბებს მის ანაზღაურებად ღირებულებას.

ანაზღაურებადი ღირებულება განისაზღვრება, როგორც უდიდესი აქტივის გამოყენებით ღირებულებასა და მის სარეალიზაციო ღირებულებას შორის. თუ აქტივის ანაზღაურებადი ღირებულება შეფასებულია საბალანსო ღირებულებაზე ნაკლებად, მაშინ საბალანსო ღირებულება მცირდება მის ანაზღაურებად ღირებულებამდე. გაუფასურების ზარალის ხარჯად აღიარება ხდება დაუყოვნებლივ, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა აქტივი არის წარმოდგენილი გადაფასებული ღირებულებით და გაუფასურების ზარალი პირდაპირ ამცირებს გაუფასურების რეზერვს.

იმ შემთხვევაში, როცა ხდება გაუფასურების ზარალის შებრუნება, მაშინ აქტივის საბალანსო ღირებულება იზრდება მის ანაზღაურებად ღირებულებამდე, მაგრამ ისე, რომ გაზრდილი საბალანსო ღირებულება არ უნდა აჭარბებდეს საბალანსო ღირებულებას, რომელიც განსაზღვრული იქნებოდა წინა პერიოდის გაუფასურების არ ქონის შემთხვევაში. გაუფასურების შებრუნება დაუყოვნებლივ აღიარდება შემოსავალში, თუ ეს აქტივი არ არის გადაფასებული მდგომარეობით, რა შემთხვევაშიც ნებისმიერი გაუფასურების ზარალის შებრუნება განისაზღვრება როგორც გადაფასების ზრდა.

ფინანსური აქტივების გაუფასურება

ფინანსური აქტივები, გარდა იმ აქტივებისა, რომლებიც წარმოდგენილია სამართლიანი ღირებულებით და ასახულია მოგება ზარალის ანგარიშგებაში, ხდება გაუფასურების საჭიროების შეფასება საანგარიშგებო პერიოდისათვის. ფინანსური აქტივების გაუფასურება ხდება, როდესაც არსებობს ობიექტური აზრი ერთი ან რამოდენიმე შემთხვევის აღმოჩენისა, რომელსაც აქვს გავლენა ინვესტიციის მომავალ ფულად ნაკადებზე.

ფინანსური აქტივებისთვის, წარმოდგენილი ამორტიზირებული ღირებულებით, გაუფასურება წარმოადგენს აქტივის საბალანსო ღირებულებასა და ეფექტური საპროცენტო განაკვეთით დისკონტირებული მომავალი ფულადი ნაკადების დღევანდელ ღირებულებას შორის სხვაობას. ყველა ფინანსური აქტივის საბალანსო ღირებულება პირდაპირ მცირდება გაუფასურების ზარალით, გარდა სავაჭრო მოთხოვნებისა, სადაც საბალანსო ღირებულება მცირდება რეზერვის საშუალებით.

თუ მომდევნო პერიოდში გაუფასურების ზარალი შემცირდა და ეს შემცირება შესაძლებელია ობიექტურად დაკავშირებულ იქნას მომხდარ შემთხვევასთან, წარმოშობილი გაუფასურების აღიარების შემდეგ წინამდებარე აღიარებული გაუფასურების ზარალი შებრუნდება მოგება ზარალის გამოყენებით იმ პირობით, რომ ინვესტიციის საბალანსო ღირებულება გაუფასურების შებრუნების თარიღისთვის არ გადააჭარბებს აქტივის ამორტიზირებად ღირებულებას, გაუფასურების არ აღიარების შემთხვევაში.

3.9 კაპიტალი

ჯგუფის მიერ გამოშვებული კაპიტალის ინსტრუმენტები აღირიცხება მიღებული შემოსავლით. დივიდენდები აღირიცხება როგორც ვალდებულება იმ პერიოდისთვის, რომელშიც გამოცხადდა.

3.10 გრანტები

გრანტების აღიარება არ ხდება, მანამდე სანამ არ არსებობს საფუძვლიანი მტკიცება, რომ ჯგუფი შეესაბამება იმ მდგომარეობას, რომლის საფუძველზეც შესაძლებელია გრანტის მიღება.

გრანტები, რომელიც მიზნად ისახავს, რომ ჯგუფმა ააშენოს ან შეესაბამოს არამატერიალური აქტივები, აღიარდება როგორც გადავადებული შემოსავალი საბალანსო ანგარიშგებაში და მოხდება მათი გადატანა მოგება ზარალის ანგარიშგებაში სისტემატურად და რაციონალურ საფუძველზე, მასთან დაკავშირებული აქტივის სასიცოცხლო პერიოდის განმავლობაში.

სხვა სახელმწიფო გრანტები აღიარდება შემოსავლად იმ პერიოდების განმავლობაში, რომელიც პერიოდის საკომპენსაციოდ იყო გამიზნული. გრანტები, რომლებიც წარმოდგენილია როგორც მოთხოვნები, უკვე გამოწვეული ხარჯებისა თუ ზარალის საკომპენსაციოდ ჯგუფის ფინანსური მხარდაჭერისათვის და რომელთაც არ გააჩნიათ სამომავლო ხარჯი, აღიარდება როგორც მოგება ან ზარალი იმ პერიოდისთვის, რომელშიც წარმოიშვა როგორც მოთხოვნა.

3.11 რეზერვები

რეზერვის აღიარება ხდება ფინანსურ ანგარიშგებაში, როდესაც ჯგუფს აქვს სამართლებრივი ან კონსტრუქციული ვალდებულება წარმოქმნილი წარსულში

მომხდარი შემთხვევის შედეგად და არის საგულისხმო ალბათობა, რომ მოხდება ეკონომიკური სარგებლის გადინება ვალდებულების გასასტუმრებლად. თუ ეფექტი მატერიალურია, რეზერვი განისაზღვრება მომავალი ფულადი ნაკადების დისკონტირებით დაბეგრამდე განაკვეთით, რომელიც ასახავს ფულის ღირებულებას დროში და საჭიროების შემთხვევაში ითვალისწინებს ვალდებულების რისკიანობას.

3.12 საშემოსავლო ბალანსადა

მიმდინარე გადასახადი არის საგადასახადო ვალდებულება პერიოდის დასაბეგრ შემოსავალზე, დადგენილ საგადასახადო განაკვეთზე ანგარიშგების თარიღისთვის და საგადასახადო ვალდებულების ყველა შესწორება დაკავშირებული წინა წლებთან.

გადავადებული გადასახადი ასახულია საბალანსო უწყისის ვალდებულებების მეთოდის გამოყენებით, ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისთვის აქტივების და პასივების საბალანსო ღირებულებებისა და გადასახადებით დაბეგრის მიზნებისთვის გამოყენებულ თანხებს შორის დროებითი სხვაობების გათვალისწინებით. გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება ზოგადად აღიარდება ყველა დასაბეგრი განსხვავებისთვის. გადავადებული საგადასახადო აქტივის აღიარება ხდება ყველა გამოქვითვადი დროებითი განსხვავებებისთვის იმ შემთხვევაში თუ არის ალბათობა, რომ დასაბეგრი მოგება, რომლისთვისაც შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს ეს გამოქვითვადი დროებითი განსხვავება. მსგავსი გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები არ აღიარდება თუ წარმოქმნილი დროებითი განსხვავება წარმოიშვა გუდვილიდან ან აქტივებისა და ვალდებულებების პირველად აღიარებიდან (სხვა ვიდრე ბიზნეს კომბინაცია), რომელიც იმყოფება გადაცემის პროცესში და არ აქვს გავლენა არც დასაბეგრ და არც სააღრიცხვო მოგებაზე.

შეიღობილ კომპანიებში, მეკავშირე და ერთობლივ საწარმოებში ინვესტიციების შედეგად წარმოშობილ დროებით სხვაობებზე წარმოიშობა გადავადებული მოგების გადასახადი, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც დროებითი სხვაობის შებრუნების დროს გაკონტროლება შესაძლებელია და მოსალოდნელია, რომ დროებითი სხვაობის შებრუნებას ადგილი არ ექნება ახლო მომავალში. გადავადებული საგადასახადო აქტივი, წარმოშობილი გამოქვითვადი დროებითი განსხვავებიდან, რომელიც დაკავშირებულია მსგავს ინვესტიციებთან და პროცენტთან, აღიარებადია იმ შემთხვევაში თუ არის ალბათობა, რომ იქნება საკმარისი დასაბეგრი მოგება, რომლის მიმართაც გამოიყენება დროებითი განსხვავების სარგებელი და მოსალოდნელია დროებითი სხვაობის შებრუნება ახლო მომავალში.

გადავადებული აქტივის საბალანსო ღირებულება გადახედილ იქნება ყოველი საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოს და შემცირდება იმის საფუძველზე, რომ აღარ არის ალბათობა საკმარისი დასაბეგრი მოგების წარმოშობისა, რათა მიეცეს აქტივის უკან მიღების ნაწილობრივი ან სრული შესაძლებლობა.

გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები განისაზღვრება საგადასახადო ნორმით, რომელიც მოსალოდნელია, რომ გამოყენებულ იქნება იმ პერიოდში, რომელშიც ვალდებულება წარმოიშვა და აქტივი რეალიზებულ იქნა, დაფუძნებული საგადასახადო ნორმაზე (და საგადასახადო კანონმდებლობაზე), რომელიც დადგენილია საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსთვის. გადავადებული საგადასახადო ვალდებულებისა და აქტივის საზომად გამოდგება საგადასახადო შედეგები, რომლებიც თანხვედრაში

იქნებოდა ჯგუფის მოლოდინებთან, რათა აინაზღაუროს ან გადაწყვიტოს საკუთარი აქტივებისა და ვალდებულებების საბალანსო ღირებულება პერიოდის ბოლოს.

გადავადებული საგადასახადო აქტივები ან ვალდებულებები გაიქვითება, თუ არსებობს კანონიერი უფლება მიმდინარე საგადასახადო აქტივები გაიქვითოს მიმდინარე საგადასახადო ვალდებულებებით და როცა ისინი დაკავშირებულია საშემოსავლო გადასახადთან, რომელიც აკრეფილია იმავე საგადასახადო ორგანოს მიერ და ჯგუფს განზრახული აქვს საგადასახადო აქტივებისა და ვალდებულებების გაქვითვა.

3.13 *შემოსავლების აღიარება*

შემოსავალი განისაზღვრება მისივე სამართლიანი ღირებულებით ან სავაჭრო მოთხოვნებით, რომელშიც გათვალისწინებულია ჯგუფის მიერ გაკეტილი ფასდაკლებები და ფასდათმობები.

შემოსავალი მცირდება შეფასებული ფასდაკლებებით და სხვა მსგავსი შეღავათებით.

სერვისის გაწევა

ჯგუფი იღებს შემოსავალს ელექტროენერჯის გადაცემიდან და დისპეჩერიზაციიდან საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე. შემოსავლის აღიარება ხდება, როცა სერვისი გაწეულია და მომხმარებლის მიერ დამოწმებულია, რომელიც თავის მხრივ დასტურდება ინვოისითა და მიღება-ჩაბარების აქტით ხელმოწერილს ჯგუფისა და კლიენტისაგან.

ღივიღენდები და საპროცენტო შემოსავლები

შემოსავალი ღივიღენდებიდან აღიარდება მას შემდეგ, რაც წარმოიშობა აქციონერების უფლება მიიღონ სარგებელი.

საპროცენტო შემოსავალი აღირიცხება პერიოდულად, რომელიც დაკავშირებულია ძირსა და ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთთან. ეს განაკვეთი წარმოადგენს მომავალი ფულადი ნაკადების დისკონტირების განაკვეთს ფინანსური აქტივის მოსალოდნელი სასიცოცხლო პერიოდის განმავლობაში.

საიჯარო შემოსავალი

საინვესტიციო საშუალებებისგან მიღებული შემოსავალი აღიარდება წრფივი მეთოდის გამოყენებით იჯარის პირობების შესაბამისად.

4 ძირითადი საშუალებები

ათასი ლარი	მიწა და შენობა ნაგებობები	ელექტრო ენერჯის გადამცემი სახეები	ტექნიკა, სატრანსპორტო საშუალებები და სხვა	დაუმთავრებელი მშენებლობა	სულ
<i>ღირებულება ან შეფასება</i>					
2009 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით (შესწორებული)	16,083	335,155	151,479	78,319	581,036
დაგროვილი ცვეთის აცილება გადაფასების შედეგად	(8,623)	(293,386)	(100,613)	(21,562)	(424,184)
გადაფასების ნამეტი	25,651	54,084	51,777	3	131,515
გაუფასურების შებრუნება	1,710	35,040	858	1,798	39,406
მატება	13,206	2,960	4,406	72,150	92,722
კლება	(19)	-	(54)	(1,118)	(1,191)
შიდა მოძრაობა 2009 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)	10,140	2,462	2,678	(15,280)	-
	<u>58,148</u>	<u>136,315</u>	<u>110,531</u>	<u>114,310</u>	<u>419,304</u>
მატება	460	-	338	47,127	47,925
კლება	-	-	(1,467)	(10,010)	(11,477)
შიდა მოძრაობა	2,359	15,206	47,435	(65,000)	-
2010 წლის 31 დეკემბერი	<u>60,967</u>	<u>151,521</u>	<u>156,837</u>	<u>86,427</u>	<u>455,752</u>
<i>დაგროვილი ცვეთა და გაუფასურება</i>					
2009 წლის 1 იანვარი	8,623	293,386	100,613	21,562	424,184
წლის ცვეთა	2,758	13,871	10,257	-	26,886
გადაფასების აცილება	(8,623)	(293,386)	(100,613)	(21,562)	(424,184)
გაუფასურება	10,886	71	14,871	14,072	39,900
შიდა მოძრაობა 2009 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)	(7)	-	7	-	-
	<u>13,637</u>	<u>13,942</u>	<u>25,135</u>	<u>14,072</u>	<u>66,786</u>
წლის ცვეთა	2,728	13,294	13,855	-	29,877
კლების აცილება	-	-	(248)	-	(248)
2010 წლის 31 დეკემბერი	<u>16,365</u>	<u>27,236</u>	<u>38,742</u>	<u>14,072</u>	<u>96,415</u>
<i>საბალანსო ღირებულება</i>					
2008 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)	7,460	41,769	50,866	56,757	156,852
2009 წლის 31 დეკემბერი(შესწორებული)	44,511	122,373	85,396	100,238	352,518
2010 წლის 31 დეკემბერი	<u>44,602</u>	<u>124,285</u>	<u>118,095</u>	<u>72,355</u>	<u>359,337</u>

დამატებები ძირითად საშუალებებზე წარმოდგენილია ამ ძირითადი საშუალების ღირებულებით და კაპიტალური საშუალებით, რომელიც ჩატარებულია ენერჯო სექტორის რეაბილიტაციისა და განვითარების პროექტის ქვეშ საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტების დახმარებით, ფინანსთა სამინისტროს გავლით მიღებული სესხით(იხილეთ შენიშვნა 10).

47,925 ათასი ლარის დამატება შეიცავს (2009: 92,722 ათასი ლარი) კაპიტალურ ხარჯებს 22,808 ათასი ლარის ოდენობით (2009: 40,337 ათასი ლარი), ასევე

კაპიტალიზირებად სასესხო ხარჯს 1,088 ათას ლარს (2009: 2,337 ათასი ლარი) და შექენას 22,352 ათასი ლარის ოდენობით(2009: 36,985 ათასი ლარი).

დამატებები ასევე შეიცავს აქციონერების შენატანებს 443 ათასი ლარის ოდენობით (2009: 15,849 ათასი), რომლითაც მოხდა კაპიტალის შევსება. (იხილეთ შენიშვნა 9). დამატებები აღრიცხული არის აქტივის წმინდა ღირებულებით, რომელიც დადგენილია დამოუკიდებელი აუდიტორის მიერ გარიგების დღეს.

ჯგუფის ძირითადი საშუალებები საბალანსო ღირებულებით 73,214 ათასი ლარის ოდენობით ჩადებულია ფინანსთა სამინისტროს მიერ მოწოდებული სესხის უზრუნველყოფაში 2010 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით.(2009 წლის 31 დეკემბერი: 91,015 ათასი ლარი).

ძირითად საშუალებებში შედის შენობა-ნაგებობები, ელექტრო გადამცემი ხაზები და აღჭურვილობა საბალანსო ღირებულებით 8,566 ათასი ლარი (2009: 13,344 ათასი ლარი), რომელიც განლაგებულია აფხაზეთის ტერიტორიაზე. გამომდინარე 1991 წლის ქართულ აფხაზეთი კონფლიქტიდან, აფხაზეთის ტერიტორია მიიჩნევა კონფლიქტურ რეგიონად, ამიტომ ჯგუფს აქვს ძალიან შეზღუდული კონტროლი იქ არსებულ აქტივებზე.

იმ ძირითადი საშუალებების საბალანსო ღირებულება, რომლებიც არ იმყოფება ექსპლუატაციაში, 2010 წლის 31 დეკემბრისათვის შეადგენს 2,565 ათას ლარს (2009 წლის 31 დეკემბერი: 4,511 ათასი ლარი).

2010 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით სრულად ამორტიზირებული აქტივების საბალანსო ღირებულება შეადგენს 11,185 ათას ლარს (2009 წლის 31 დეკემბერი: ნული).

ძირითადი საშუალებების გადაფასება

2010 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ჯგუფის ძირითადი საშუალებები წარმოდგენილია მათი გადაფასებული მდგომარეობით. გადაფასება ჩატარებულია დამოუკიდებელი აუდიტორის მიერ 2009 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით.

გამომდინარე ჯგუფის აქტივების თავისებურებებიდან, სპეციალიზირებული აქტივების შემთხვევაში გამოყენებული იყო ჩანაცვლების მეთოდი(ღირებულების ანალიზი), ხოლო არასპეციალიზირებული აქტივების შემთხვევაში, შედარების მეთოდი, თუ საბაზრო ინფორმაცია შესაძარებელ აქტივებზე საკმარისად იყო წარმოდგენილი

შედარებითი მეთოდის გამოყენების შემთხვევაში სამართლიან ღირებულებად განისაზღვრება საბაზრო ფასი იმავე სახეობის აქტივზე დროის ამავე პერიოდში.

ჩანაცვლების მეთოდის გამოყენების შემთხვევაში აქტივის სამართლიან ღირებულებად განისაზღვრება დანახარჯების ის მოცულობა, რომელიც საჭიროა მსგავსი აქტივის ასაგებად, შემცირებული შესაბამისი ცვეთით, რომელიც მოიცავს ფიზიკურ გამოლევას, ეკონომიკურ და ფუნქციონალურ ცვეთას შეფასების დღისთვის.

იმ შემთხვევაში თუ ჯგუფის ძირითადი საშუალებები წარმოდგენილი იქნებოდა ღირებულებას დაკლებული დაგროვილი ცვეთა, მაშინ საბალანსო ღირებულება 2010 წლის 31 დეკემბრისთვის იქნებოდა 241,383 ათასი ლარი (2009 წლის 31 დეკემბრისთვის: 205,528 ათასი ლარი).

5 არამატერიალური აქტივები

ათასი ლარი	პროგრამა	უფლებები და ლიცენზიები	სულ
2009 წლის 1 იანვარი	299	28	327
მატება	-	103	103
2009 წლის 31 დეკემბერი	299	131	430
მატება	70	4,852	4,922
2010 წლის 31 დეკემბერი	369	4,983	5,352
საბალანსო ღირებულება			
2009 წლის 1 იანვარი	124	9	133
ცვლილება წლის განმავლობაში	-	18	18
2009 წლის 31 დეკემბერი	124	27	151
ცვლილება წლის განმავლობაში	11	716	727
2010 წლის 31 დეკემბერი	135	743	878
საბალანსო ღირებულება			
2008 წლის 31 დეკემბერი	175	19	194
2009 წლის 31 დეკემბერი	175	104	279
2010 წლის 31 დეკემბერი	234	4,240	4,474

6 გადავადებული საშემოსავლო გადასახადი აქტივი/(ვალდებულება)

გადავადებული საშემოსავლო გადასახადის ცვლილება წარმოდგენილია ქვემოთ:

ათასი ლარი	2010	2009 (შესწორებული)
საწყის ბალანსი	(2,177)	(9,193)
დაკრედიტებული მოგება ზარალზე (იხ. შენიშვნა 18)	5,831	26,743
აღიარებული სხვა შემოსავალში	-	(19,727)
საბოლოო ბალანსი	3,654	(2,177)

გადავადებული საშემოსავლო გადასახადი 2010 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით შეიძლება შეჯამდეს შემდეგნაირად:

ათასი ლარი	2010 წლის 1 იანვარი (შესწორებული)	აღიარებული მოგება ზარალზე	2010 წლის 31 დეკემბერი
<i>გადავადებული საშემოსავლო საგადასახადო აქტივი</i>			
სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები	-	561	561
გრანტი დაკავშირებული აქტივებთან	793	2,644	3,437
ძირითადი საშუალებები	5,985	(706)	5,279
სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები	14,036	(3,790)	10,246
მომავალში გადასატანი აგადასახადო ზარალი	860	38,968	39,828
	<u>21,674</u>	<u>27,677</u>	<u>59,351</u>
<i>გადავადებული საშემოსავლო საგადასახადო ვალდებულება</i>			
ძირითადი საშუალებები	23,851	(7,982)	15,869
	<u>23,851</u>	<u>(7,982)</u>	<u>15,869</u>
<i>წმინდა გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება</i>			
	<u>(2,177)</u>	<u>45,659</u>	<u>43,482</u>
<i>გადავადებული საგადასახადო აქტივის შეფასება</i>			
	-	(39,828)	(39,828)
<i>წმინდა პოზიცია – გადავადებული საშემოსავლო გადასახადი აქტივი/(ვალდებულება)</i>			
	<u>(2,177)</u>	<u>5,831</u>	<u>3,654</u>

გადავადებული საშემოსავლო გადასახადი 2009 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით შეიძლება შეჯამდეს შემდეგნაირად:

ათასი ლარი	2009 წლის 1 იანვარი	აღიარებულია სხვა შემოსავალზე	აღიარებულია მოგება ზარალზე	2009 წლის 31 დეკემბერი(შესწორებული)
<i>გადავადებული საგადასახადო აქტივი</i>				
სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები	22	-	(22)	-
გრანტი დაკავშირებული აქტივებთან	-	-	793	793
ძირითადი საშუალებები	7	-	5,978	5,985
სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები მომავალში გადასატანი საგადასახადო ზარალი	-	-	14,036	14,036
	-	-	860	860
	<u>29</u>	<u>-</u>	<u>21,645</u>	<u>21,674</u>
<i>გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება</i>				
ძირითადი საშუალებები	6,801	19,727	(2,677)	23,851
გრანტი დაკავშირებული აქტივებთან	898	-	(898)	-
სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები	<u>1,523</u>	<u>-</u>	<u>(1,523)</u>	<u>-</u>
	<u>9,222</u>	<u>19,727</u>	<u>(5,098)</u>	<u>23,851</u>
წმინდა პოზიცია – გადავადებული საშემოსავლო გადასახადი ვალდებულება	<u>(9,193)</u>	<u>(19,727)</u>	<u>26,743</u>	<u>(2,177)</u>
ანალიზი:			<u>2010</u>	2009 (შესწორებული)
ანაზღაურებადი/12 თვეზე მეტი			(842)	13,109
ანაზღაურებადი /12 თვეზე მეტი			4,496	(15,286)

თანხები, რომელიც 2009 წელს აღიარდა კაპიტალზე დაკავშირებული ძირითადი საშუალებების გადაფასებასთან.

7   **სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები**

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
სავაჭრო მოთხოვნები	77,642	111,172
ავანსები და წინასწარ გადახდები	1,917	-
სხვა მოთხოვნები	1,967	7,835
	<u>81,526</u>	<u>119,007</u>
საექვო მოთხოვნების კორექტირება	<u>(73,469)</u>	<u>(108,548)</u>
წმინდა მოთხოვნები	<u>8,057</u>	<u>10,459</u>
მოთხოვნები სახელმწიფო ბიუჯეტისგან	2,875	4,228
	<u>10,932</u>	<u>14,687</u>

საშუალო საკრედიტო პერიოდი გაყიდვებზე შეაგენს 31 დღეს (2009: 23 დღე). სავაჭრო მოთხოვნებს პროცენტი არ ერიცხება. სავაჭრო მოთხოვნები, რომელიც მეტია 365 დღეზე მთლიანად გადატანილია საექვო მოთხოვნებში, რადგან ჯგუფს ისტორიული პრაქტიკა უწევს, რომ ეს მოთხოვნები არ არის დაბრუნებადი.

მენეჯმენტს მიაჩნია, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტის მოთხოვნები მთლიანად დაბრუნებადი.

სავაჭრო და სხვა მოთხოვნების წმინდა ღირებულება მიახლოებულია საბალანსო ღირებულებასთან.

2010 წლის 31 დეკემბრისთვის 78,783 ათასი ლარის მოთხოვნები (2009: 113,674 ათასი ლარი) იქნა გაუფასურებული. დარეზერვებულ იქნა 73,469 ათასი ლარის (2009: 108,548 ათასი ლარის). ინდივიდუალურად ჩამოწერილი სავაჭრო მოთხოვნები ძირითადად დაკავშირებულია იმ მომხმარებლებთან, რომლებიც იმყოფებიან ლიკვიდაციის პროცესში.

მოთხოვნების ხანდაზმულობის ანალიზი:

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
3 დან 6 თვენდე	-	-
6 თვიდან 1 წლამდე	-	5,639
1 წელზე მეტი	78,783	108,035
	<u>78,783</u>	<u>113,674</u>

იმ სავაჭრო მოთხოვნების საბალანსო ღირებულება, რომლებიც გადახდილ იქნა და სხვა შემთხვევაში იქნებოდა გაუფასურებული ან მოძველებული შეადგენს 46 ათას ლარს (2009: 1,017 ათასი ლარი).

მოძრაობა საექვო მოთხოვნების ანგარიშებზე წარმოდგენილია ქვემოთ:

ათსი ლარი	2010	2009
ბალანსი წლის დასაწყისში	108,548	379,781
რეზერვის ზრდა	115	-
რეზერვის შებრუნება წლის განმავლობაში (აღიარდება სხვა საოპერაციო მოგებაზე)	-	(1,101)
ნამოწერილი სავაჭრო მოთხოვნები წლის განმავლობაში	(35,194)	(270,132)
ბალანსი წლის ბოლოს	73,469	108,548

სავაჭრო მოთხოვნების ანაზღაურებადობის განსაზღვრისას, ჯგუფი ითვალისწინებს ნებისმიერ ცვლილებას დებიტორის მხრიდან გადახდის სქემაში ანგარიშგების დღისთვის. საკრედიტო რისკის კონცენტრირება შეზღუდულია გამომდინარე მომხმარებელთა მრავალფეროვნებიდან და მათი ერთმანეთთან ურთიერთკავშირის არქონიდან. შესაბამისად, კომპანიის მმართველებს სწამთ, რომ არ არის საჭირო რაიმე სხვა სახის რეზერვის შექმნა გარდა საექვო მოთხოვნების კორექტირებისა.

შენიშვნა 21.1-ში ნაჩვენებია თუ რომელ ვალუტაშია წარმოდგენილი სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები.

8 ფული და საბანკო ბალანსები

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
ფული ხელზე	14	30
საბანკო ანგარიშები	39,819	16,133
	39,833	16,163

9 კაპიტალი

9.1 სააქციო კაპიტალი

ჯგუფის სააქციო კაპიტალი მოიცავს ერთ აქციას, რომელიც ეკუთვნის საქართველოს სახელმწიფოს. წლის განმავლობაში ჯგუფის სააქციო კაპიტალი გაიზარდა 20,443 ათასი ლარით (2009: 54,164 ლარი):

ათასი ლარი	2010 წლი 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
ძირითადი საშუალებები (იხ. შენიშვნა 4)	443	15,849
ინვესტიცია შპს ენერგო ტრანსში	-	38,315
ფული	20,000	-
	20,443	54,164

ძირითადი საშუალებების ღირებულება განსაზღვრა დამოუკიდებელმა აუდიტორმა და წარმოდგენილია მათი სამართლიანი ღირებულებით ტრანზაქციის თარიღისთვის.

2009 წლის 10 თებერვალს, საქართველოს სახელმწიფომ, შპს ენერგოტრანსის მესაკუთრემ, ჯგუფს გადასცა 100%-იანი წილი. ჯგუფის სააქციო კაპიტალი გაიზარდა გადაცემული აქციების ნომინალური ღირებულებით.

9.2 გადაფასების რეზერვი

გადაფასების რეზერვი წარმოიქმნება ძირითადი საშუალებების გადაფასების შედეგად. გადაფასების ნამეტის ტრანსფორმაცია ხდება პირდაპირ გაუნაწილებელ მოგებაზე, ჯგუფის აქტივის სახით. ნამეტის მოცულობა არის სხვაობა გადაფასებული აქტივის საბალანსო ღირებულებასა და ცვეთადარიცხული აქტივის საწყის ღირებულებას შორის. გადაფასების რეზერვი წარმოდგენილია გადაკადებული გადასახადების გარეშე.

10 სსსხპი

ათასი ლარი	მიმდინარე		გრძელვადიანი	
	2010	2009	2010	2009
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (IDA)	3,131	4,926	50,451	43,182
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (KfW)	6,420	2,402	102,725	66,517
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (EIB)	-	-	63,241	-
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (EBRD)	-	-	26,525	-
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	-	-	2,501	-
	9,551	7,328	245,443	109,699

საერთაშორისო განვითარების ასოციაციისგან (IDA) მიღებული სესხი, როგორც ქვე სესხი მიღებული საქართველოს ფინანსთა სამინისტროდან, რათა განხორციელდეს ენერჯეტიკის ბაზრის განვითარება და რეაბილიტაცია ენერჯეტიკის ბაზრის მხარდაჭერის პროექტის ქვეშ (“EMSP”).

მიღებული სესხები რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკიდან (KfW) საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მეშვეობით, შედგება ოთხი ნაწილისგან, რომელიც განკუთვნილია შემდეგი პროექტების განხორციელებისთვის: ენერჯეტიკის ბაზრის განვითარებისა და რეაბილიტაციის პროექტი (“EMSP”); ენერჯია IV (“Energy IV”) – ენერჯეტიკის სექტორის რეაბილიტაციისთვის; სექტორისთვის ენერჯის მიწოდების პროექტი (“Sector Program Power Supply”) და რეგიონალური ენერჯეტიკული ქსელის რეაბილიტაცია (“Regional Power Network Rehabilitation 1”)

მიღებული სესხის დეტალები წარმოდგენილია ქვემოთ:

გამსესხებელი	ვალუტა	საკონტრაქტო	საშუალო
		საპროცენტო	საშუალო
		განაკვეთი	სამგრძლივობა
საერთაშორისო განვითარების სააგენტო	აშშ დოლარი	7.68%	15 მაისი, 2022
რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკი (KfW)	ევრო	3.70%	18 მაისი, 2029
ევროპის საინვესტიციო ბანკი	ევრო	1.39%	15 ოქტომბერი, 2023
ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი	ევრო	2.29%	8 ივლისი, 2025
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	ევრო	7.50%	28 ვილისი, 2018

საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსგან (IDA) მიღებული სესხი უზრუნველყოფილია ჯგუფის აქტივებით (იხ. შენიშვნა 4). რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკისგან მიღებული სესხი არ არის უზრუნველყოფილი.

რეაბილიტაციის გეგმის ქვეშ, მიმდინარე პროცენტები და დარიცხული ვალდებულებები მიღებულ სესხებზე გადასახდელია მათი გადახდის ვალდებულების წარმოშობის თანავე. ძირის, დაგროვილი პროცენტის,

ჯარიმების და სხვა ვალდებულებების დაკავშირებული სესხთან, რომელიც გადასახდელია რეაბილიტაციის დაწყების თარიღისთვის, 2006 წლის 30 იანვრისთვის, გადავადებულია 2010 წლამდე. გადავადებული ვალდებულებების ოდენობა შეადგეს 6,958 ლარს (2009: 9,273ლარი) გადახდილი უნდა იქნეს 2010 დან 2023 წლების განმავლობაში რეაბილიტაციის გეგმის შესაბამისად. გადავადებულ ვალდებულებებს აღარ ერიცხება რაიმე დამატებითი ჯარიმები.

სესხის სამართლიანი ღირებულება ტოლია მისი საბალანსო ღირებულების.

სესხები შესაბამისი ვალუტების მიხედვით იხილეთ შენიშვნა 21.1.

ჯგუფს აქვს შემდეგი გამოუყენებელი სასესხო საშუალებები:

ათასი ლარი

	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (IDA)	-	3,065
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (KfW)	140,899	13,689
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (EIB)	124,176	-
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (EBRD)	159,110	-
	<u>424,185</u>	<u>16,754</u>

საპროცენტო განაკვეთის და უცხოური ვალუტის გავლენა ჯგუფზე უფრო დეტალურად იხილეთ შენიშვნა 21.

11 ვალდებულებების რესტრუქტურისაცია

ათასი ლარი

	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
საეკონომიკური ვალდებულებები	29,665	24,494
ვალდებულებები სახელმწიფო ბიუჯეტის წინაშე	79,270	85,655
სესხები და დაგროვილი პროცენტი	6,958	9,273
	<u>115,893</u>	<u>119,422</u>
სამართლიან ღირებულებაზე შესწორება	(60,169)	(65,171)
	<u>55,724</u>	<u>54,251</u>

რესტრუქტურისირებული ვალდებულებები წარმოადგენს თანხებს, რომელიც წარმოიშვა რეაბილიტაციის თარიღამდე (2006 წლის 30 იანვარი), მათი გადახდა კი გადაიდო ჯგუფის რთული ფინანსური მდგომარეობის გამო. 2008 წლის 28 ნოემბერს სასამართლოს მიერ დამტკიცდა ახალი სარეაბილიტაციო გეგმა. ამ გეგმის მიხედვით გადახდა გადაიდო 2010 წლამდე, სრული გადახდა კი მოხდება 2023 წლამდე-რეაბილიტაციის პერიოდის დასრულებამდე.

ჯგუფის მთავარი კრედიტორი არის საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო. სამინისტროს მიმართ ვალდებულებებს შეადგენს გადასახადები, სესხები და დაგროვილი პროცენტები, რომელიც უზრუნველყოფილია ჯგუფის ქონებით(იხ. შენიშვნა 4).

რესტრუქტურისირებული ვალდებულებები წარმოდგენილია დისკონტირებული ღირებულებით. 2008 წელს, ახალი სარეაბილიტაციო გეგმის დამტკიცების

შემდეგ, 2009 წელს ჯგუფმა შეაფასა გადავადებული ვალდებულებების წმინდა ღირებულება, რათა ნათელი გაეხადა განახლებული გადახდის პირობები. წმინდა ღირებულებად განსაზღვრულ იქნა მომავალი ფულადი ნაკადების დისკონტირებული ღირებულება საშუალო საბაზრო 9.57%-იანი განაკვეთით. მოგება წმინდა ღირებულებიდან აღიარებულ იქნა ფინანსურ შემოსავალში.

12 აქტივებისა და პაზივების ბრანტები

ათასი ლარი	2010	2009
ბალანსი წლის დაწყებისში	5,286	5,814
დაკრედიტებული მოგება ზარალის ანგარიშგებაში	(528)	(528)
წლის განმავლობაში მიღებული	19,152	-
ბალანსი წლის ბოლოს	23,910	5,286

2000 წელს ჯგუფმა RWE Energy Limited-დან, რომელიც დაფუძნებულია ქალაქ ესენში, გერმანიაში, მიიღო გრანტი 10,571 ათასი ლარის ოდენობით დენომინირებული ამერიკულ დოლარში, რათა შემდგომი ერთობლივი ოპერაციებისთვის რეაბილიტაცია განეხორციელებინა გადამცემი ხაზებისთვის. დამატებები წლის განმავლობაში წარმოადგენენ ფინანსურ შენატანებს KfW-დან სასესხო კონტრაქტის ფარგლებში. როგორც ფინანსური დახმარება, ასევე სესხი, მიღებულ იქნა შავი ზღვის ენერჯეტიკის გადაცემის პროექტის ფარგლებში. სესხის კონტრაქტის მიხედვით მთლიანი ფინანსური შენატანის ოდენობა განისაზღვრება 25,000 ათას ევროდ, რომელიც მისაღებია სესხის დანახარჯების მიხედვით. კონტრაქტის პირობების მიხედვით, ფინანსური შენატანი არ არის გადახდადი, თუ კომპანია ვერ შეასრულებს ვალდებულებებს KfW-ს მიმართ, არასწორად გამოიყენებს თანხებს ან სერიოზულ საფრთხეს შეუქმნის პროექტის განხორციელებას.

13 გადავადებული დამატებითი ღირებულების გადასახადის ვალდებულებები

გადავადებული დამატებითი ღირებულების გადასახადის ვალდებულებები წარმოადგენენ სახელმწიფო ბიუჯეტისადმი გადასახდელ თანხებს, რომელიც წარმოიშვა 2000 წლამდე. "დამატებითი ღირებულების გადასახადის" შესახებ კანონის მიხედვით, დღე წარმოშობილი 2000 წლამდე არსებული გაყიდვებით, მას შემდეგ ექვემდებარება გადახდას, რაც ინვოისის თანხების გადახდა მოხდება მომხმარებლების მიერ. გადავადებული თანხა ფინანსურ ანგარიშგებაში წარმოადგენს დამატებითი ღირებულების გადასახადს მოთხოვნებზე, რომლებიც ანგარიშგების თარიღისთვის არ განაღდებულა. თუ ჯგუფის მიერ ზემოთ აღნიშნული მოთხოვნების განაღდება ვერ მოხდება, მაშინ გადასახდელი დღე ჩამოიწერება კონსოლიდირებულ მოგება-ზარალის ანგარიშგებაზე. ჯგუფმა 2010 წლის განმავლობაში ჩამოწერა 277,190 ათასი ლარის ღირებულების მოთხოვნები და მისი შესაბამისი დღე 6,651 ათასი კრედიტირებულ იქნა მოგება ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში (სხვა საოპერაციო შემოსავალთან ერთად).

14 სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
სავაჭრო ვალდებულებები	1,655	5,174
ვალდებულებები სახელმწიფო ბიუჯეტის მიმართ	3,560	3,256
სხვა	17,783	9,008
	22,998	17,438

15 შემოსავალი

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
შემოსავალი ელექტროენერჯის გადაცემიდან	34,529	31,003
შემოსავალი ელექტროენერჯის დისპენჩერიზაციიდან	10,598	9,429
შემოსავალი ელექტროენერჯის ექსპორტიდან	4,824	2,440
სხვა	134	-
	50,085	42,872

შემოსავალი ექსპორტიდან შედგება ელექტროენერჯის გადაცემისა და დისპენჩერიზაციისგან.

16 ფინანსური შემოსავალი და დანახარჯები

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)
საპროცენტო ხარჯი ბანკიდან აღებულ სესხებზე	4,639	2,554
დისკონტის ამორტიზაცია რესტრუქტურირებულ ვალდებულებებზე	5,174	5,799
მთლიანი ფინანსური დანახარჯები	9,813	8,353
წმინდა ღირებულების მოგება რესტრუქტიზირებულ ვალდებულებებზე	-	1,322
საპროცენტო შემოსავალი საბანკო დეპოზიტებზე	2,923	3,158
მთლიანი ფინანსური შემოსავალი	2,923	4,480
წმინდა ფინანსური დანახარჯები	(6,890)	(3,873)

17 სხვა ფინანსური ერთეულები

სხვა ფინანსური ერთეულები შედგება შემდეგისაგან:

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
ზარალი საკურსო სხვაობიდან:		
სესხები და მოთხოვნები	(417)	(49)
ფინანსური ვალდებულებები ამორტიზირებული ღირებულებებით	4,157	(2,889)
	3,740	(2,938)

18 საშემოსავლო გადასახადის მიმდინარე წილი

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)
მიმდინარე გადასახადი	2,570	-
გადავადებული საშემოსავლო გადასახადის მიმდინარე ნაწილი (იხ. შენიშვნა 6).	(5,831)	(26,743)
	<u>(3,261)</u>	<u>(26,743)</u>

ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი ხელახლა გამოითვლება შემდეგნაირად :

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	ეფექტური განაკვეთი (%)	2009 წლის 31 დეკემბერი (შესწორებული)	ეფექტური განაკვეთი (%)
მოგება/(ზარალი) დაბეგრამდე (ფასს-ის მიხედვით)	526		(24,104)	
გადასახადი დათვლილი 15%-იანი საპროცენტო განაკვეთით (2009: 15%)	79	15	4,586	(19)
(არა დაბეგრადი)/არა- გამოქვითვადი ერთეულები	(43,168)	(8,207)	(31,329)	130
საგადასახადო ზარალის შეფასება	39,828	7,572	-	-
მიმდინარე საშემოსავლო გადასახადი	<u>(3,261)</u>	<u>(620)</u>	<u>(26,743)</u>	<u>111</u>

19 მნიშვნელოვანი ბუღალტრული შეფასება

შეფასებები და მსჯელობები არის მუდმივად შეფასებადი და დაფუძნებული ისტორიულ გამოცდილებაზე, ამასთან გათვალისწინებულია სხვა ფაქტორებიც, როგორებიც არის მომავალი მოვლენები და სარწმუნოა რომ მიესადაგება აღნიშნულ გარემოებებს.

19.1 მნიშვნელოვანი ბუღალტრული შეფასებები

ჯგუფი აკეთებს შეფასებებს და დაშვებებს მომავალთან დაკავშირებით. საბუღალტრო შეფასების რეზულტატი, იშვიათად არის შესაბამისობაში რეალურ შედეგებთან. ის შეფასებები და მსჯელობები, რომლებიც არის მნიშვნელოვანი რისკის შემცველი და იწვევენ აქტივების და ვალდებულებების საბალანსო ღირებულების მატერიალურ კორექტირებებს მომავალ ფინანსურ წელს, განხილულია ქვემოთ.

კაპიტალური აქტივების ანაზღაურებადი თანხა

ჯგუფის ძირითად საშუალებებს შეადგენს ენერჯის გადამცემი ქსელი რომელიც მდებარეობს კახეთში, საბალანსო ღირებულებით 4,014 ათასი ლარი (2009 წლის 31 დეკემბერი: 4,960 ათასი ლარი). ამჟამად ეს აქტივები ვერ გამოიმუშავებს საკმარის შემოსავლებს, რათა გადაფაროს ქსელის ოპერატიული დანახარჯები. ჯგუფის მენეჯმენტს განზრახული აქვს რომ გაყიდოს აქტივი და დაკავებულია მყიდველის ძებნით. 2009 წელს ამ აქტივის სამართლიანი ღირებულება შეფასებული იქნა 8,500 ათას ლარად დამოუკიდებელი აუდიტორის მიერ. ჯგუფის მენეჯმენტს სჯერა რომ აქტივის სამართლიანი ღირებულება 2010

წლის 31 დეკემბრისთვის არ შეცვლილა მნიშვნელოვნად, და აქტივის საბალანსო ღირებულება არის მთლიანად ანაზღაურებადი.

იმ შემთხვევაში, თუ ჯგუფი ვერ ნახავდა პოტენციურ მყიდველს იმ ფასში, რომელიც ჯგუფისთვის იყო მისაღები, აქტივის ანაზღაურებადი ღირებულება შესაძლოა ყოფილიყო მნიშვნელოვნად ნაკლები, რომელიც აისახებოდა გაუფასურების ზარალში.

მნიშვნელოვანი შეფასებები დაკავშირებული ბუღალტრული აღრიცხვის პოლიტიკასთან

დაკავშირებული მხარეები

როგორც განსაზღვრულია შენიშვნა ნომერ 1-ში სახელმწიფო არის 100% წილის მფლობელი ჯგუფში. საერთაშორისო ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების შესაბამისად, “სტანდარტი 24 დაკავშირებული მხარეები” შესაბამისად ყველა სახელმწიფო ორგანიზაცია და სააგენტო ითვლება, როგორც ჯგუფის დაკავშირებული მხარე და მათთან დაკავშირებული ყველა გარიგება თუ ტრანზაქცია ნაჩვენებია უნდა იყოს ფინანსურ ანგარიშგებაში.

სასამართლოს იმ გადაწყვეტილების სისრულეში მოსაყვანად, რომლის მიხედვითაც ჯგუფს მიეცა რეაბილიტაციის 15 წლიანი პერიოდი, დაინიშნა რეაბილიტაციის მენეჯერი, რათა უზრუნველყოს ჯგუფის მართვა სრული სარეაბილიტაციო პერიოდის განმავლობაში. რეაბილიტაციის მენეჯერს მიენიჭა ყველა უფლება და პასუხისმგებლობა, გარდა ჯგუფის ლიკვიდაციისა.

ჯგუფის მიმდინარე სტატუსის გათვალისწინებით, მენეჯმენტი ასკვნის, რომ სახელმწიფო საკუთრებაში მყოფი ორგანიზაცია და სახელმწიფო სააგენტო არ არის დაკავშირებული მხარე, როგორც ეს განსაზღვრულია ბასს 24-ში, შესაბამისად არ იქნა გაკეთებული არცერთი ტრანსაქციის განმარტება, რომელიც დაკავშირებული იყო სახელმწიფო მფლობელობაში მყოფ ორგანიზაციებთან და სააგენტოებთან.

20   **ფინანსური ინსტრუმენტები**

20.1   **მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო პოლიტიკა**

მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო პოლიტიკის დეტალები და განხორციელების მეთოდები, მათ შორის აღიარების კრიტერიუმები და ბაზისი, რომლის საფუძველზეც ხდება შემოსავლის თუ ხარჯის აღიარება, ფინანსური აქტივის, ვალდებულებისა და კაპიტალის ინსტრუმენტის კლასების შესაბამისად, წარმოდგენილია შენიშვნა 3-ში.

20.2   **ფინანსური ინსტრუმენტების კატეგორიები**

ფინანსურ ანგარიშგებაში წამოდგენილია შემდეგი კატეგორიის აქტივები და ვალდებულებები საბალანსო ღირებულებით:

ფინანსური აქტივები

ათასი ლარი

	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
სესხები და მოთხოვნები:		
სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები	6,140	10,459
ფული და ფულის ექვივალენტები	39,833	16,163
	<u>45,973</u>	<u>26,622</u>

ფინანსური ვალდებულებები

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
ფინანსური ვალდებულებები წარმოდგენილია ამორტიზირებული ღირებულებით:		
სესხები	254,944	117,027
სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები	15,695	14,182
რესტრუქტურირებული ვალდებულებები	55,724	54,251
	<u>326,413</u>	<u>185,460</u>

ფინანსური ინსტრუმენტის თითოეული კატეგორიის სააღრიცხვო პოლიტიკისთვის იხილეთ შენიშვნა 3.7. შესაბამის შენიშვნაში წარმოდგენილია სამართლიანი ღირებულებით.

21 ფინანსური რისკის მართვა

საბაზრო (მათ შორის სავალუტო და საპროცენტო რისკი), საკრედიტო და ლიკვიდურობის რისკი ჩვეულებრივი მოვლენაა ჯგუფის ბიზნეს საქმიანობისთვის.

21.1 ფინანსური რისკის შაბლონები

ა) საბაზრო რისკი

ჯგუფის მოქმედებაზე უმთავრეს გავლენას ახდენს უცხოური ვალუტის კურსის ცვლილება და საპროცენტო განაკვეთი (იხილეთ ქვემოთ).

ა. სავალუტო რისკი

ჯგუფის მიერ განხორციელებული გარკვეული ტრანზაქციები წარმოდგენილია უცხოურ ვალუტაში. შესაბამისად წარმოიშვება საკურსო სხვაობები.

ჯგუფის ფინანსურ აქტივსა და ვალდებულებაზე უცხური ვალუტის გავლენა
შემდეგია:

ერთეული	ქართული ლარი	ამერიკული დოლარი	ევრო	არათავისუფლად კონვერტირებადი ვალუტა
2010 წლის 31 დეკემბერი				
<i>ფინანსური აქტივები</i>				
სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები	5,499	641	-	-
ფული და ფულის ექვივალენტები	28,156	27	11,589	61
	<u>33,655</u>	<u>668</u>	<u>11,589</u>	<u>61</u>
<i>ფინანსური ვალდებულებები</i>				
სესხები	-	53,582	201,412	-
სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები	11,596	27	4,072	-
რესტრუქტურირებული ვალდებულებები	48,746	1,281	5,697	-
	<u>60,342</u>	<u>54,890</u>	<u>211,181</u>	<u>-</u>
წმინდა პოზიცია	<u>(26,687)</u>	<u>(54,222)</u>	<u>(199,592)</u>	<u>61</u>

ერთეული	ქართული ლარი	ამერიკული დოლარი	ევრო	არათავისუფლად კონვერტირებადი ვალუტა
2009 წლის 31 დეკემბერი				
<i>ფინანსური აქტივები</i>				
სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები	9,846	610	3	-
ფული და ფულის ექვივალენტები	15,274	69	285	535
	<u>25,120</u>	<u>679</u>	<u>288</u>	<u>535</u>
<i>ფინანსური ვალდებულებები</i>				
სესხები	-	48,106	68,921	-
სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები	4,135	1,043	9,004	-
რესტრუქტურირებული ვალდებულებები	44,934	5,065	4,252	-
	<u>49,069</u>	<u>54,214</u>	<u>82,177</u>	<u>-</u>
წმინდა პოზიცია	<u>(23,949)</u>	<u>(53,535)</u>	<u>(81,889)</u>	<u>535</u>

ჯგუფს ძირითადად აქვს ამერიკული დოლარი და ევრო. შემდეგი ცხრილი ასახავს ჯგუფის მგრძობელობას ქართული ლარის 10%-იანი(2009:10%) ზრდის ან შემცირების პირობებში დოლარის ან ევროს მიმართ. 10% (2009: 10%) არის მენეჯმენტის შეფასება ვალუტის სავარაუდო ცვლილებასთან დაკავშირებით. მგრძობელობის ანალიზი მოიცავს მხოლოდ ფინანსურ აქტივს წარმოდგენილს უცხოურ ვალუტაში და აკორექტირებს 10%-იანი განაკვეთით პერიოდის ბოლოს 2009:10%). დადებითი რიცხვი გვიჩვენებს ზრდას მოგებაში ან ზარალში, რაც გულისხმობს ქართული ლარის გამყარებას სხვა ვალუტასთან მიმართებით.

ათასი ლარი	ამერიკული დოლარის			
	გავლენა		ევროს გავლენა	
	2010	2009	2010	2009
მოგება ან ზარალი	5,422	5,354	19,959	8,189

ბ. საპროცენტო რისკი

იქიდან გამომდინარე, რომ ჯგუფს აქვს უცხოურ ვალუტაში ნასესხები თანხები, როგორც ფიქსირებული, ასევე მცურავი განაკვეთით, იგი აწყდება საპროცენტო რისკებს. ჯგუფის მიერ რისკის მართვა ხდება ფიქსირებული და მცურავი საპროცენტო განაკვეთის მქონე სესხებს შორის შესაბამისი ბალანსის დაცვით.

შემდეგი ცხრილი აერთიანებს კონტრაქტით განსაზღვრულ და ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთებს:

2010	საშუალო საპროცენტო განაკვეთი	
	კონტრაქტი	ეფექტური
ვალდებულებები		
<i>სესხები</i>		
ამერიკული დოლარი	7.68%	7.68%
ევრო	3.14%	3.23%

2009	საშუალო საპროცენტო განაკვეთი	
	კონტრაქტი	ეფექტური
ვალდებულებები		
<i>სესხები</i>		
ამერიკული დოლარი	7.79%	7.79%
ევრო	2.37%	2.37%

მგრძობელობის ანალიზი ჩატარდა საპროცენტო განაკვეთის 3%-იან ცვლილებაზე. მენეჯმენტის შეფასებით 3% წარმოადგენს საპროცენტო განაკვეთის შესაძლო ცვლილებას.

თუ საპროცენტო განაკვეთი გაიზარდა/შემცირდა 3%-თ და ყველა სხვა ცვლადი დარჩა უცვლელი, მაშინ ჯგუფის:

- მოგება 2010 წლის 31 დეკემბრისთვის შემცირდება/გაიზრდება 3,674 ათასი ლარით (2009: შემცირდება/გაიზრდება 1,532 ათასი ლარით);
- ძირითადი საშუალებების საბალანსო ღირებულება გაიზრდება/შემცირდება 862 ათასი ლარით (2009: შემცირდება/გაიზრდება 1,401 ათასი ლარით).

ჯგუფის მგრძობელობა საპროცენტო განაკვეთის მიმართ ძირითადად გამოწვეულია 2010 წლის განმავლობაში სესხის ზრდით ამერიკულ დოლარსა და ევროში.

ბ) საკრედიტო რისკი

საკრედიტო რისკი ნიშნავს იმას, რომ კონტრაქტორი ვერ შეასრულებს კონტრაქტით გათვალისწინებულ ნაკისრ ვალდებულებებს, რის შედეგადაც ჯგუფი მიიღებს ფინანსურ ზარალს. ჯგუფის პოლიტიკის მიხედვით, ურთიერთობას კრედიტუნარიან კონტრაქტორებთან, რის შედეგადაც იმცირებს კონტრაქტორის დეფოლტის რისკს, რათა არ გამოიწვიოს ფინანსური ზარალი.

სავაჭრო მოთხოვნები მოიცავს მაღალი ძაბვის ელექტრო ენერჯის საბოლოო მომხმარებლებს და დისტრიბუტორებს. მიმდინარე საკრედიტო შეფასება ხდება სავაჭრო მოთხოვნების მდგომარეობით.

ანგარიშგების დღისთვის არ არის აღმოჩენილი მნიშვნელოვანი საკრედიტო რისკები. ჯგუფმა 2010 წლის 31 დეკემბრისთვის დაარეზერვა 73,469 ათასი ლარის (2009 წლის 31 დეკემბერი: 108,548 ათასი ლარი) ვადაგადაცილებული მოთხოვნები. გარდა მოთხოვნებზე წარმოქმნილი რისკისა, საკრედიტო რისკზე დიდი გავლენას ახდენს ფინანსური აქტივების საბალანსო ღირებულება, წარმოდგენილი ფინანსურ ანგარიშგებაში.

ც) ლიკვიდურობის რისკი

ჯგუფი ახორციელებს ფრთხილ პოლიტიკას ლიკვიდურობის მართვასთან დაკავშირებით, რომელიც გულისხმობს საკმარისი რაოდენობის ფულის და მისი ექვივალენტების ფლობას, აგრეთვე მაღალ ლიკვიდური აქტივების ფლობას რათა კომპანიამ დროულად გადაიხადოს ყველა საოპერაციო და სასეხო ვალდებულება.

შემდეგი ცხრილი დეტალურად ასახავს არადერივატული ფინანსური ვალდებულებების გადახდის პერიოდს. ცხრილი შედგენილ იქნა არადისკონტირებული ფინანსური ვალდებულებების არადისკონტირებული ფუალდი ნაკადებით, დაფუძნებული უახლოეს თარიღზე როდესაც შეიძლება ჯგუფის მიმართ მოთხოვნილი იქნას აღნიშნული ვალდებულების გასტუმრება. ცხრილი შეიცავს ფინანსური ნაკადების, როგორც ძირს, ასევე პროცენტს.

2010	საპროცენტო განაკვეთის არმქონე	ცვლადი საპროცენტო განაკვეთით	ფიქსირებული საპროცენტო განაკვეთით	მთლიანი
საშუალო შეწონილი ეფექტური განაკვეთი (%)		4.18	2.11	
6 თვეზე ნაკლები	2,945	-	-	2,945
6 თვიდან 1 წლამდე	11,817	3,947	4,688	20,452
1-5 წლამდე	16,279	-	-	16,279
5 წელზე მეტი	102,654	50,188	204,806	357,648
	<u>133,695</u>	<u>54,135</u>	<u>209,494</u>	<u>397,324</u>
2009	საპროცენტო განაკვეთის არმქონე	ცვლადი საპროცენტო განაკვეთით	ფიქსირებული საპროცენტო განაკვეთით	მთლიანი
საშუალო შეწონილი ეფექტური განაკვეთი (%)		7.79	2.37	
6 თვეზე ნაკლები	16,806	2,465	1,202	20,470
6 თვიდან 1 წლამდე	1,500	2,463	1,201	5,164
1-5 წლამდე	23,000	18,769	21,699	63,468
5 წელზე მეტი	93,540	24,412	44,816	162,768
	<u>134,846</u>	<u>48,109</u>	<u>68,918</u>	<u>251,870</u>

ჯგუფი იმედოვნებდა, რომ მისი ფინანსური აქტივების გადახდის თარიღი მოხვდებოდა 6 თვიან პერიოდში.

ლიკვიდურობის რისკის მენეჯმენტისთვის, ჯგუფი იყენებს საკუთარ ფინანსურ აქტივებს, მათ შორის ფულად რესურსებსა და სავაჭრო მოთხოვნებს. ჯგუფის ფულადი რესურსები და სავაჭრო მოთხოვნები არის ნაკლები ვიდრე მისი მიმდინარე საჭიროება ფულად გასაფლავებზე. ჯგუფი განიზრახავს ლიკვიდურობის რისკის მენეჯმენტს, მომავალი რამდენიმე თვის შემოსავლით, აგრეთვე აუთვისებელი სასესხო რესურსებით.

21.2 კაპიტალური რისკის მართვა

ჯგუფი მართავს თავის კაპიტალს ისე რომ შეძლოს ფუნქციონირება მინიმუმ შემდგომი ერთი წლის განმავლობაში, და ამავდროულად ერთგული რჩება რეაბილიტაციის გეგმაში ასახული მიზნების.

ჯგუფის კაპიტალის სტრუქტურა შედგება სააქციო კაპიტალისგან, გაუნაწილებელი მოგებისგან და ვალისგან, რომელიც შედგება სესხებისგან და ასახულია შენიშვნა 10-ში.

ჯგუფი მუდმივად აკვირდება საკუთარი კაპიტალის სტრუქტურას, რომ შეინარჩუნოს ოპტიმალური ბალანსი ვალსა და კაპიტალს შორის, რომლის ანალიზიც ხდება ვალის კაპიტალთან ფარდობის მაჩვენებლის საშუალებით, როგორც ეს მოცემულია ქვემოთ.

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
სულ სესხები	254,994	117,027
მინუს: ფული და ფულის ექვივალენტები	(39,833)	(16,163)
წმინდა სესხი	215,161	100,864
მთლიანი სააქციო კაპიტალი	208,982	184,727
მთლიანი კაპიტალია	424,143	285,591
წმინდა სესხის კაპიტალთან ფარდობის მაჩვენებელი	0.51	0.35

21.3 სამართლიანი ღირებულება

მენეჯმენტს სწამს, რომ ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება წარმოდგენილი ამორტიზირებული ღირებულებით ფინანსურ ანგარიშგებაში, წარმოადგენს მის მიხედვით სამართლიან ღირებულებას.

სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრება, შესაბამისი ფულადი ნაკადების საბაზრო პროცენტით დისკონტირებით. შედეგად მენეჯმენტს სჯერა რომ ფინანსური აქტივების სამართლიანი ღირებულება ახლოსაა მის საბალანსო ღირებულებასთან.

22 ვალდებულებები

22.1 კაპიტალური ვალდებულებები

ჯგუფმა აქვს დადებული კონტრაქტი ძირითადი საშუალების შესყიდვაზე, ღირებულებით 7,234 ათასი ლარი. (2009: 16,227 ათასი ლარი).

22.2 საოპერაციო იჯარის ვალდებულება

ჯგუფი როგორც გამქირავებელი

საოპერაციო იჯარა დაკავშირებულია ჯგუფის მიერ ძირითადი საშუალების ფლობასთან. დაქირავებულს არ აქვს არანაირი ვალდებულება რომ მოახდინოს აქტივების შესყიდვა დაქირავებული აქტივის საკონტრაქტო ვადის გასვლის შემდეგ.

გაუქმების უფლების არ მქონე მისაღები საოპერაციო იჯარა წარმოდგენილია ქვემოთ:

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
არა უგვიანეს 1 წლისა	47	24
	47	24

23 შესაძლო, მოსალოდნელი შემოსევები, რომლებიც რაიმე პირობის მოხდენის ალბათობაზეა დამოკიდებული

23.1 ბიზნეს ბარემო

საქართველო პოლიტიკური და ეკონომიკური ცვლილებების პროცესშია. როგორც განვითარებადი ბაზარი, საქართველო არ ფლობს განვითარებულ ბიზნეს და მარგულირებელ ინფრასტრუქტურას, რომელიც ძირითადად დამახასიათებელია უფრო თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკისათვის. უფრო

მეტიც, ეკონომიკური მდგომარეობა ზღუდავს საქმიანობის მოცულობას ფინანსურ ბაზრებზე, რომელიც შეიძლება არ იყო ასახული ფინანსური ინსტრუმენტების ღირებულებებზე. ეკონომიკური განვითარების ძირითად დაბრკოლებას წარმოადგენს, ეკონომიკური და ინსტიტუციონალური განვითარების დაბალი დონე, ცენტრალიზებულ ეკონომიკურ ბაზასთან და რეგიონალურ არასტაბილურობასთან ერთად.

უცხოური კაპიტალის მცირე მოცულობის გამო ქართულ ბიზნესში და იზოლაცია გარკვეული სექტორების დანარჩენ მსოფლიოსთან, მიმდინარე საფინანსო კრიზისი, რომელიც მსოფლიოს მძიმედ შეეხო, საანგარიშგებო პერიოდისთვის არ არის განსაკუთრებით მძიმე საქართველოსთვის

თუმცა, უფრო მძაფრი საბაზრო სტრესის პირობებში, როგორც საქართველო, ასევე ჯგუფი შეიძლება მოხვდეს კრიზისის გავლენის ქვეშ. შესაძლო ეფექტები შეიძლება იყოს ჯგუფის უუნარობა გადაუხადოს კრედიტორებს, გაუუფასურდეს რეპუტაცია, პრობლემები შეექმნას ფონდების მოძიებისას და ა.შ. ყველა ამ პრობლემამ შეიძლება მნიშვნელოვანი სირთულეები შეუქმნას ლიკვიდურობის თვალსაზრისით, და შეიძლება დადგეს მისი სიცოცხლისუნარიანობის საკითხი. თუმცა, მიუხედავად იმისა რომ მსგავსი მანევრებლები მრავლადაა, მენეჯმენტს არ შეუძლია გააკეთოს სანდო შეფასება, თუ რომელ აქტივებსა და ვალდებულებებზე ექნება გავლენა.

შესაბამისად, ჯგუფის ფინანსური ანგარიშგებები არ შეიცავს კორექტირებებს, რომელიც შეიძლება ჩათვლილიყო საჭიროდ მიმდინარე მსოფლიო ფინანსური კრიზისის შედეგად.

23.2 დაზღვევა

საქართველოს სადაზღვეო სექტორი განვითარების სტადიაზეა და დაზღვევის მრავალი ფორმა ამჟამად არ არის ხელმისაწვდომი. ჯგუფი სრულად ვერ ახლევს დანადგარებს, ბიზნესის გამართულ მუშაობას, მესამე მხარის მიმართ ვალდებულებებს და ბუნებრივი მოვლენების შედეგად მიღებულ ზიანს. სანამ ჯგუფი აღეკვებება დაეზღვევა, არის რისკი რომ, ზარალი ან აქტივების დაზიანება მატერიალურ ზარალს მიაყენებს ჯგუფის ფინანსურ და საოპერაციო მდგომარეობას.

23.3 აქტივები აფხაზეთში

როგორც აღწერილია შენიშვნა 4-ში ძირითადი საშუალებები როგორცაა: ნაგებობები, ელექტროგადამცემი ხაზები და სხვა აღჭურვილობა საბაღანსო ღირებულებით 8,566 ათასი ლარი წარმოდგენილია აფხაზეთის ტერიტორიაზე. 1991 წლიდან, მას შემდეგ რაც წარმოიშვა ქართულ-აფხაზეთი კონფლიქტი, ეს ტერიტორია ითვლება სადავო რეგიონად. გამომდინარე აქედან, ჯგუფს აღნიშნულ ტერიტორიაზე წარმოდგენილ აქტივებზე აქვს შეზღუდული კონტროლი.

თუმცა კომპანია ახორციელებს აფხაზეთის ტერიტორიაზე მყოფი აქტივების ექსპლუატაციას და გამოიმუშავებს შემოსავლას, მიუხედავად ამისა, არსებობს საშიშროება კონფლიქტის მიმდინარე სტატუსმა საფრთხეში ჩააგდოს ზემოთ აღნიშნული აქტივები.

24 ტრანზაქციები დაკავშირებულ მხარეებთან

ჯგუფის დაკავშირებულ მხარებს წარმოადგენს მისი მფლობელი, ძირითადი მენეჯმენტი და სხვა დანარჩენი, რომელიც აღწერილია ქვემოთ

24.1 საკონტროლო ურთიერთობები

ჯგუფის მთავარ მაკონტროლებელ მხარეს წარმოადგეს საქართველოს სახელმწიფო და ახორციელებს კონტროლს საწარმოთა მართვის სააგენტოს მეშვეობით.

როგორც აღწერილია შენიშვნა 1-ში, იმისათვის რომ შესაბამისობაში იყოს “საქართველოს კანონთან გაკოტრების შესახებ”, დანიშნულია რეაბილიტაციის მენეჯერი რათა უზრუნველყოს ჯგუფის მართვა. რეაბილიტაციის მენეჯერს გადაეცა აქციონერთა ყველა უფლებამოსილება და ვალდებულება (გარდა ჯგუფის ლიკვიდაციისა).

24.2 მენეჯმენტთან დაკავშირებული ტრანზაქციები

ძირითადად მენეჯმენტმა წლის განმავლობაში გამოიმუშავა შემდეგი სარგებელი, რომელიც მოიცავს ხელფასს და თანამშრომელთა დამატებით სარგებელს.

ათასი ლარი	2010 წლის 31 დეკემბერი	2009 წლის 31 დეკემბერი
ხელფასები და ბონუსები	1,082	1,192
	<u>1,082</u>	<u>1,192</u>

25 წინა წლის მოგება ხარალის ანგარიშების შესწორება

2010 წლისთვის ჯგუფმა გადაწვეიბა ფინანსური ანგარიშების შესწორება 2009 წლის 31 დეკემბრისა და 2008 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, რათა შესაბამისობაში მოეყვანა ბასს 8-თან, რის შედეგადაც აღმოჩენილი იქნა წინა წლის შეცდომები. მნიშვნელოვანი შეცდომები იყო დაკავშირებული მოსამზადებელი ხარჯების კაპიტალიზებასთან დაუსრულებელ ნაგებობებზე, რომელმაც შეადგინა 1,248 ათასი ლარი და ზედმეტი გაუფასურების ზარალი 17,820 ათასი ლარის ოდენობით, აღიარებულ იქნა როგორც შენობა ნაგებობების გადაფასება და გადავადებული საშემოსავლო და ქონების გადასახადი. შედეგად მენეჯმენტმა გადაწვეიბა შეეცვალა კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები იმ სააღრიცხვო პოლიტიკის შესაბამისად, რომელიც ჯგუფს აქვს მიღებული (იხილეთ შენიშვნა 2.7).

შესწორებები გაკეთებული იქნა შემდეგნაირად:

2009 წლის 31 დეკემბერი	ბალანსი შესწორებამდე	კორექტირება	ბალანსი შესწორების შემდეგ
შენობა ნაგებობები	335,946	16,572	352,518
გადავადებული საგადასახადო აქტივი	496	(496)	-
გადავადებული საგადასახადო ვალდებულებები	-	2,177	2,177
სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები	17,260	178	17,438
არაკონტროლირებადი პროცენტი	3	7	10
დაგროვილი ზარალი	(366,166)	13,717	(352,449)
2008 წლის 31 დეკემბერი	ბალანსი შესწორებამდე	კორექტირება	ბალანსი შესწორების შემდეგ
შენობა ნაგებობები	158,100	(1,248)	156,852
დაგროვილი ზარალი	(365,367)	(1,248)	(366,615)

Grant Thornton

www.gta.am